

II BESKRIVANDE DEL

II.1 KORTFATTAD HISTORISK BESKRIVNING

II.1.1 Kyrkomiljön

Vickleby kyrka ligger uppe på landborgskanten, alldeles väster om den västra landsvägen. Från kyrkogården har man utsikt över det karga Stora alvaret i öster och den bördiga dalen med Vickleby by i väster. Norr om kyrkogården ligger f d folkskolan, uppförd 1894 men ombyggd på 1920-talet. Denna fungerar numera som utställningslokal för Capellagårdens elever. Intill ligger kyrkans församlingshem. Prästgården är belägen vid bygatans södra mynning, nedanför kyrkan. Gårdsanläggningen består av en manbyggnad i två våningar från 1819 med utbyggd veranda från sekelskiftet samt två flygelbyggnaderna i kalksten. Prästgården inleder Vickleby bygata som slingrar sig fram kantad av stenmurar och med hög lövträdsvegetation. Längs bygatan finns en tät bebyggelse bestående av gårdsanläggningar med ekonomibyggnader och malmstugor. Här finns idag både åretruntbostäder och fritidshus. Vid bygatans mitt ligger Carl Malmstens Capellagården som bedriver hantverks- och trädgårdsutbildning. Intill ligger välkända Bo Pensionat. Från och med 1930-40-talen blev Vickleby en populär vistelseort för många framstående konstnärer. Flera av dem bodde i byn, bl.a. Artur Percy.

II.1.2 Kyrkobyggnaden

För beskrivningen av kyrkobyggnadens historia har huvudsakligen använts Ragnhild Boströms bok om Vickleby kyrka från 1983 (BR) samt arkivmaterial från Antikvarisk topografiskt arkiv (ATA) och Kalmar läns museums (KLM).

Årtal	Händelse	Källa
1100-tal	En kyrka av trä uppfördes sannolikt på platsen.	BR, artikel i Ölandsbladet 4/4 2000
Ca 1170-1200	Tornet uppfördes. Ingen direkt ingång fanns. Tornet var indelat i flera tunnvalvda våningar. Små ljusgluggar fanns i fasaden. Enligt murverksundersökning utförd bl a 1952 har konstaterats att tornet står helt på egen grund och alltså är byggd i ett separat skede. Ett långhus av sten fogades sedan till tornet.	BR
1200-talets senare del	Tornet förhöjdes med en skyttevåning.	BR
1200-talets andra hälft-1300-talet	En torningång togs upp i väster med en spetsbågig portal. Portalen har vid undersökning på 1950-talet konstaterats vara återanvänd. Troligen var de vid samma tid som öppningen mellan långhus och tornets bottenvåning breddades.	BR
1634	Kyrkan avtecknades av J H Rhezelius. Teckningen visar kyrkan från söder med torn, långhus, kor och halvrand absid som tydliga byggnadsdelar. Tornet var försett med tre stora rundbågiga gluggar och ett pyramidtak. Långhuset hade ingång i den västra delen av	ATA

	byggnadskroppen samt två högt sittande fönster. På koret fanns ytterligare ett fönster. Se vidare i bildbilagan.	
1600-tal	Troligen fick kyrkan sin första läktare.	BR
1677	Den 12 augusti ”röfvade fienden Vickleby kyrckia”.	BR
1705-07	Läktaren utvidgades. Troligen öppnades bågarna upp mellan torn och långhus. Torntrappans nedersta del byggdes om så att den mynnar i långhusets sydvästra hörn i stället för i tornets sydöstra. 100 tegel köptes till kyrktakets reparation.	BR
1708	Murarmästare Lars Mattson Bagge lade på teglet och murade igen den lilla nordportalen invändigt.	BR
1730	30 st taktegel inköptes tillsammans med kalk och frukostbrännvin åt muraren Adam för kyrkoarbetet.	BR
1732	Grundlig reparation av tornet. Taket spånades och tjärades. Byggmästare Nills Swan ledde arbetet. En flöjel tillverkades till tornet, formad som en vimpel.	BR
1735-36	70 st taktegel, kalk m m inköptes. Utgifter finns samma år för ”takresningen och teglens påläggande på kyrkotaket samt för rödfärg och tjära till torntaket”.	BR
1737	Murarmästaren Swen Hwijtläck rappade och vitmönjade kyrkan samt bröt ut två fönsterhål på långhusets södra sida.	BR
1738	Murmästaren Jöns Hwijtläck fick detta år betalt för kyrkans rappande och vitmönjande. Samt för takets rappande (troligen understruket tegel).	BR
1744	En storklocka beställdes och hängdes upp i lanterninen.	BR
1752	Frigelius tecknar av kyrkan. Teckningarna visar kyrkan från söder och från norr. Tornet är nu avbildat med fler detaljer. Mot söder och väster finns många mindre tornöppningar markerade förutom de stora tornluggarna. Fönstren är mot söder i samma antal, men kanske något större än tidigare. Mot norr avbildas ett fönster på koret och ett på långhuset. I norr syns också nordportalen, så redan då ska ha varit igensatt inifrån. Se vidare i bildbilagan.	ATA
1759	Sakristia uppfördes under ledning av murarmästaren Anders Törnberg. Byggnadsdelen fogades till dåvarande koret. En ingång togs upp mellan sakristian och koret samt en uppgång mellan sakristia och predikstol. Över sakristirummet slogs ett kryssvalv av kalksten med markerade diagonaler. Från sakristivinden är dåvarande långhus nordöstra hörn synligt. Förlängningen av långhuset 1778-79 måste ha påverkat sakristian och åtminstone södra muren bör ha gjorts om. Exakt hur detta påverkade sakristian, bl a valvet, är oklart.	BR
1763	Predikstol av Jonas Berggren uppsattes på norra långhusväggen med uppgång från sakristian.	BR
1764	Snickare Wahlberg förändrade läktaren.	BR
1765	Takarbeten utfördes. Trävirke och tegelpannor förbättrade.	BR
1768	And G Wadsten målade läktaren och bänkarna.	BR
1767	Fönstret vid altaret förstörades.	BR
1769	Ombyggnadsarbeten på absiden.	BR
1771	Nya kyrkdörrar tillkom vilka målades året efter.	BR
1772	Troligen var det And G Wadsten som målade en lång inskrift med	BR

	rödbrun frakturstil på sakristians norra vägg rörande kyrkan och dess inventarier under perioden 1759-1772. Textpartier är idag bara bevarat i några få fragment.	
1773-74	Trägolvlades in i sakristian.	BR
1778-79	Kyrkan förlängdes i öster med mur av samma tjocklek som det gamla långhuset. Stadsmurmästaren Anders Törnberg från Kalmar ledde arbetet som troligen inte var godkänt av Överintendentsämbete. Det gamla koret och absiden revs. Arbetet leddes av murarmästaren Törnberg. Takpannor till det nya långhuset beställdes från Björnö. Nya fönsterramar tillverkades och dörr förfärdigades till koringången. Nya bänkar utfördes till tillbyggnaden liksom altare och nytt trägolv. Det verkar som att man behöll mycket av den gamla inredningen i kyrkan och bara kompletterade det som behövdes. Kyrkan rappades in- och utvändigt. Troligen var det nu som den medeltida dopfunten placerades på korgavelns spets. Sannolikt murades nordportalen igen utvändigt vid denna tid. Stengolv lades in i sakristian.	BR
1780	Kyrkan målades invändigt av målaren Johan Lundgren (Olofsson) och Clas Wahlberg gjorde altartavlan något högre och större. Kortaket målades i ljusblått med mörkare lister och omkring fönster, dörrar, predikstol och altartavla målades blå draperier med limfärg. Troligen var det samtidigt som inskriptionen på sakristiväggen målades över. Predikstolen utökades med två sidor.	BR
1783	Wahlberg gjorde ny takpanel över långhuset. Till dess målning användes bl a blyvitt, linolja, berlinerblått, vit krita, ”silfwerglitt” och vit vitriol.	BR
1785	Luckor placerades i klockvåningens muröppningar för att det inte skulle snöa och regna in.	BR
1786	Exteriöra arbeten, puts- och takarbeten.	
1797	Rappning av östra kyrkgavlen.	BR
1800	Besiktning av tornets tak utfördes av Hinric Wermelin som kom med förslag till åtgärder.	
1809	Spegelfabrikören Anders Högström utförde altaromfattningen med dess korintiska kolonner. Samtidigt utfördes viss målning i kyrkan.	BR
1818	Lanternin uppförd efter ritning av konduktör Samuel Enander. Arbetet innebar bl a även en förhöjning av tornet, reparation av murar, delvis igensättning av öppningar i tornet m m. Förhöjningen av tornet är inte tydligt inifrån tornet idag.	BR
1818	Nils Isak Löfgren tecknade av kyrkan från norr och söder och gjorde även planritning och teckning över interiören. Bilderna av exteriören visar att dopfunten satt på korgavelns spets, att två ingångar fanns i söder samt fyra fönster, att nordsidan hade totalt tre fönster och att nordportalen var igenmurad. Lanterninen uppvisas ett mer arbetat utseende än vad som är fallet idag med räcke framför luckorna (eller ljusöppningar utan luckor) och horisontellt listverk över fasaden. Taket på teckningen skjuter också ut mer över fasaden. I gengäld saknas lunettfönster ovan tornluckorna. Det kan vara så att Löfgren ritade teckningarna innan det att lanterninen faktiskt var uppförd. Planritningen visar att bänkinredningen gick hela vägen ner till västra tornväggen och att	ATA, BR

	det inte fanns någon avgränsning mellan torn och långhus. Se vidare i bildbilagan.	
1830-talet	Fönstren förstörades (ska ha gjorts 1833) genom att förlängas nedåt. Vid den gamla sydportalen gjordes ett fönster. En ny sydportal gjordes längre österut omgiven av en rusticerad omfattning av vitkalkad puts. Eventuellt tillkom ytterligare ett fönster i norr. Puts- och avfärgningsarbeten måste ha utförts efter detta. Sakristians fönster gjordes öppningsbara för att möjliggöra vädring. En tvärmur insattes i vapenhusets östra del, i enlighet med ett redan 1778 fattat beslut.	BR
1836	Murarmästaren Söderström reparerade kyrktaket och rappade och vitkalkade sakristians exteriör.	BR
1847	Ett grangolv lades in i sakristian i stället för stengolvet.	BR
1856	Kyrkans interiör målades troligen av N J Jonsson, som samma år målade en ny altartavla. Bl a målades innertaket pärlgrått. Troligen var det vid denna renovering som grått, vitt och guld blev tongivande som färgsättning.	BR
1868	Ett tegeltak pålades. Troligen härrör en del av tegeltaket på bårhuset från denna reparation. Teglen är stämplade WNS (Värmanäs). Gesims, lister etc som var nygjorda skulle strykas tre gånger med god pärlfärg. Taket avsynades 19 okt och 1700 överblivna pannor såldes 1871.	BR
1871	Kyrkan vitmenades med 4 tunnor kalk och 23 kannor mjölk.	BR
1875	Kyrkan fick en orgel byggd av C A Johansson, Broaryd med fasad ritad av F R Ekberg.	BR
1882	Renovering vars omfattning är oklar. Det finns uppgifter som säger att blyvitt skulle användas till den yttre renoveringen och zinkvitt till den inre. Korportalens yttersmyg murades igen och i den inre muren placerades en järnkamin (södra sidan av koret). Även sakristian fick en värmeugn –en mindre kamin placerad vid norra väggen. Och i sakristians västra mur togs en dörröppning upp enligt beslut 1878.	BR
1904	Stor invändigt renovering efter handlingar framtagna 1903 av arkitekt Rosman, Kalmar. Ett vindfång byggdes innanför långhusets sydportal. Kyrkorummet dekorerades i grönt mot ljus smutsgul botten med bl a palmkransar med bibelord över fönstren och geometrisk indelning av fönstersmygarna m m. Takpanelen målades också och indelades i fält med akantusbårder med grön färg. Bänkinredningen målades i grönt. Målningsarbetena utfördes av bröderna Jansson. En Kristusfigur placerades på predikstolens baldakin. Fotografier tagna efter renoveringen visar att den fasta inredningen gick i ljus ton och guld. Troligen behölls den fasta inredningens ljusa 1800-talsfärgsättning. Predikstolen, balustrar i altarringen, kolonnerna i altarpställningen liksom bänkarna, läktarkolonnerna, läktarbarriär och orgelfasad var alla målade i ljus kulör. Bänkarna i långhuset gick ända fram till koringång respektive sakristieingång och i koret fanns bänkar både längs nord- respektive sydväggen liksom mot östra väggen. Exteriört reveterades fasaderna av murmästaren C Johansson.	BR, KLM

1918	Den lilla nordportalens yttersmyg frilades av kyrkvaktaren (?) Aug Nilsson och arkitekt Anders Billow på uppdrag av Sveriges Kyrkor.	BR, ATA
1925	Reparationer utfördes på kyrkans torn. Den gamla järnplåten på torntaket togs bort och rötangripet virke på takstolar byttes ut och nytt svall lades. Nytt tak av galvaniserad slät järnplåt pålades. Lanterninens utsida bekläddes till ca 1,5 meters höjd med galvaniserad plåt. Lanterninens väggar målades med linoljefärg. Nya vattlister uppsattes liksom två nya fönster ”i stil med de gamla” samt nya fönsterbleck och porttrösklar. Lanterninens plåttak skrapades och målades med linoljefärg samt rödmönja. I en tidningsartikel beskrivs att byggmästare Artur Johansson i Stora Frö utförde arbetet. Lanterninväggarna målades i grått och plåttaket i brunt.	ATA
1932	Utvändig renovering. Rester av den romanska sydportalen frilades av Fil Lic William Anderson. Vid undersökningarna tolkades nischen vid den återfunna sydportalen som att det ursprungliga långhuset förlängts mot väster under medeltiden. Vid murverksdokumentation 1998 konstaterades att så inte var fallet, utan att det medeltida långhuset tillkommit i ett skede. Taket lades om med nytt svall och ny spån samt nytt enkupigt tegel. Samma år togs dopfunten ned från sitt upphöjda läge. Rappning av kyrkans fasader utfördes.	BR, ATA
1937	Konservator Sven Wahlgren konserverade den medeltida dopfunten och en offerkista från 1774. På dopfunten framkom fragmentariska figurer bl a en grip och på foten fragment av en slinga.	KLM
1938	Stor invändig restaurering efter program framtaget 1936 av arkitekt Sven Wranér, Gävle. Bröderna Olsson, Färjestaden, svarade för murningsarbeten, målarmästare Bror Peterson (från Stora Rör) för målning och konservator Sven Wahlgren för konservering. 1700-talets färgsättning på takpanel, taklist, predikstol och altaruppsats togs fram. Av ekonomiska skäl tvingades församlingen avstå från att restaurera läktarbröstning och bänkfasader vilka målades med en röd färg, (en ny färg av porfyrtyp), som ett provisorium tills återställandet av gammal färg blev aktuell. Vid målning av väggarna i kyrkorummet återfanns rester av äldre dekormåleri. Troligen var det spår av 1700-talets draperimåleri som man fann. Vid arbetena med altaruppsatsen återfanns den ursprungliga altartavlan målad på pannå under den befintliga som var målad på duk. Den gamla altartavlan konserverades. Befintliga altartavlan på duk, målad av ölandsmålaren Jonsson i Glömminge 1852, uppsattes i sakristian. I en tidningsartikel från tiden beskriver journalisten resultatet av arbetet: <i>”Vad som mest tilltalar är den djärva men stilfulla färgbehandlingen i interiören. Väggarn äro hållna i gråvit ton och sluta sig i god färgverkan till det i sjögrönt hållna taket, som</i>	BR, ATA

	<p><i>begränsas om väggytorna av en ganska bred list med i blått hållen marmorering på blågrön botten. Det djärvaste i färgbehandlingen synes vara bänkdörrarna som målats i röd terrakotta med inslag av blått och karmosin. Bänkarnas inre är hållet i dämpat grönt. Altaruppställningens korintiska pelare, som före renoveringen voro målade i vitt, har fått denna färg avlägsnad och återfått sin ursprungliga umbragråa färg och smälta väl samman med sin i blå ton hållna bakgrund.”</i></p> <p>Arbetena inkluderade även nytt golv av trä i kyrkorummet, nya bänkar med bibehållna äldre bänkdörrar, uppsättning av innanfönster och tätning av innertak. Under sakristan grävdes ett pannrum för installation av lågtrycksångpanna. Värmeinstallationerna utfördes av Oscar Nilsson & Son Värme och sanitärinstallationer, Kalmar. Sakristian byggdes ut med farstu och toalett i väster. Utbyggnaden gjordes i tegel. Taket kompletterades lika övriga taket med svall, spån och enkupigt tegel. Nytt golv av trä lades i sakristian och av kalksten i farstun. Under sakristans golv framkom en grav från järnåldern. Läget var precis norr om långhusets yttermurar, innanför dörren till sakristian.</p> <p>Elinstallationer gjordes också i kyrkan. I kyrkorummets väggar gjordes utrymmen för placeringen av radiatorer genom inbilning.</p> <p>Återinvigningen förrättades i september 1938 av domprosten G Brundin, Växjö.</p>	
1942	Maskin för klockringning placerades i tornets första våning. Installatör var M & E Ohlssons Klockgjuteri och Armaturfabrik, I Ystad. Ett nytt brädgolv lades då ovan de tjocka kulturlagren.	ATA, Församlingens arkiv
1948	Installation för kraft och belysning utfördes. Bl a elektrifierades ljuskronorna. Några nya armaturer tillkom, bl a lyktor med blyspröjs. Installationsförslaget framtogs av Södra Sveriges Ångpanneförening. Oklart om förslaget genomfördes. Se nedan under 1950. Orgeln om- och tillbyggdes av Olof Hammarbergs orgelbyggeri, Göteborg.	BR, ATA
1950	En tidningsartikel beskriver planerades utvändiga arbeten på torn och lanternin. Taken av järn på torn och lanternin skulle bytas ut mot kopparplåt. Vid behov skulle nya takbrädor iläggas och lanterninen målas. Tornets kors skulle renoveras, få nya kulor och förgyllas liksom fundamentet. Som entreprenör hade Th Rylander i Kalmar antagits. Möjligen utfördes inte arbetet förrän 1952.	ATA
1950	Förslag till installation av el och belysning av ingenjör Allan Eriksson, Västervik. Möjligen utökades tidigare gjorda installationer, eller var det arbetena som planerats till 1947 som blivit förskjutna.	KLM
1952	Exteriör restaurering. Ragnhild Boström var antikvarisk kontrollant. Hela kyrkans puts sågs över och på tornet frilades murarna helt från puts. Murverksdokumentation utfördes. Vid denna återupptäcktes de medeltida muröppningarna varav de i	BR

	<p>tornets översta del togs upp. Det konstaterades vidare att västportalen är återanvänd. Ragnhild Boström bedömde att murverket i tornet redan från början varit avsett för putsning och det var även församlingens önskemål att det åter skulle putsas. Riksantikvarieämbetet föreslog dock att murverket skulle lämnas oputsat. Lagningar utfördes med kalkbruk och avfärgning med Helsingborgskalk.</p> <p>Samtidigt målades kyrkans båda nummertavlor av konservator Sven Wahlgren, Kalmar.</p>	
1954	Ett krucifix för altaret skänktes till kyrkan av Hennes Kungliga Höghet Hertiginnan av Västerbotten.	Församlingens arkiv
1955	Enligt församlingens arkiv genomfördes steg ett av en invändig renovering som fortsatta 1958. Arbetena gällde inre rengöring och kalkning. Arbetena återupptogs 1958.	Församlingens arkiv
1955	Förslag från ingenjör Tor Engström angående ändring av elinstallation. Oklart om det utfördes.	Församlingens arkiv
1958	<p>Invändig restaurering. Bröderna Olsson i Färjestaden stod för arbetet tillsammans med målarmästaren Gunnar Liedberg, Eriksöre. Eventuellt utfördes kalkning av väggarna (om det inte blev utfört 1955). Läktarbröstningen och bänkarna, vilka inte omfattats av restaureringen 1938, åtgärdades nu. Det var tänkt att bänkdörrarna skulle ha konserverats och att måleri från 1700-talet skulle ha tagits fram. Färgskiktet som skulle tas fram var en marmorering i blågrått med listverk i ton med de större ytorna. Framtagningen visade sig dock vara svår p g a måleriets skick och eftersom pannåerna flyttats omkring och flera satt upp och ned. Konstnären Arthur Percy fick riksantikvariens uppdrag att färgsätta bänkgavlar och läktarbröstning med ledning av bevarade färgspår. Somliga delar kunde restaureras andra nymålades helt. Själva bänkinredningen målades också om. Även kolonnerna under läktaren berördes av arbetena (men behölls vita), liksom taket under läktaren, altarringens balusterdockor och korbänkarna. Resultatet blev på bänkdörrarna en marmorering som går i en blå till grå färgskala och påminner om bubblor i vatten. Marmoreringen på bänkdörrarna återgår enligt Ragnhild Boström på ett måleri som ursprungligen utfördes av And G Wadsten 1768. Det är oklart om han även ska vara upphovsman till övrigt måleri från tiden. Percy åtgärdade även läktarbarriären som färgsattes i grått med blå speglar och gula lister. När det gäller korbänkarna är uppgifterna knappa. Möjligen togs även marmoreringen där fram av Artur Percy. Marmoreringen där är dock av ett annat slag än bänkarnas i långhuset.</p>	ATA
1962	Utvändig renovering. Församlingen önskade klä in lanterninen med kopparplåt, en begäran som avslogs av Kungliga byggnadsstyrelsen. Istället målades lanterninen ljusgrå som tidigare. Det beslutades även att befintlig kopparplåt på den nedre delen av lanterninen skulle målas grå. Eventuellt lades ny kopparplåt på torntaket.	KLM, ATA
1964	Vatten och avlopp drogs in i sakristians tillbyggnad. Arbetet utfördes av Byggnadsingenjören Sven Johansson, Vickleby. Ett	ATA, KLM

	antal gluggar till i tornet togs upp. Det gällde de nedre av de stora gluggarna som skulle upphuggas och förses med träluckor.	
1967	Förslag om interiör renovering framtaget av Gunnar Liedberg, Torslunda. Handlingen beskriver ”uppsnygningsarbeten i Vickleby kyrka”. Det gällde tvättning, lagning och målning av väggytor i kyrkorum, vapenhus och sakristia. Renovering av fönster och dörrar. Oklart om det utfördes.	Församlingens arkiv
1972	Invändig skadegörelse i kyrkan. Vandaler klottrade på altartavlan och långhusets norra vägg. Skadorna åtgärdades av konstnärinnan Ann-Mari Larsén från Vickleby och målarmästaren Gunnar Liedberg från Eriksöre. Åtgärderna finns inte dokumenterade. Enligt muntlig uppgift togs klotret på altartavlan bort med hjälp av franskröd.	Birgitta Johansson
1974	Nytt textiltförvaringsskåp av furu som laserades placerades i sakristian. Beställt från Capellagården.	Församlingens arkiv
1978	Exteriör renovering efter handlingar framtagna av Byggkonsult BA Bengtsson AB, Kalmar. Samtliga fasader rengjordes. På tornets östra fasad gjordes en del lagningar av putsen medan norra, västra och södra fasaderna bara avfärgades. Långhusets södra och norra fasader utfördes mindre lagningsarbeten medan östra fasaden bara avfärgades. Sakristans fasad i väster lagades men i öster och norr rörde det sig bara om avfärgning. På samtliga av kyrkans fasader utsparades en sockel närmast marken där kalkstensmuren framträder. Före detta hade det under en period funnits en slätputsad sockel. Lagningar av putsen skulle, enligt handlingarna, utföras med kalkputs och avfärgning med våtsläckt Gotlandskalk. I handlingarna ges olika uppgifter om den befintliga putsen. De arbetshandlingarna konstateras att befintlig puts är av ren kalk och att fasaderna är kalkavfärgade. Antikvarie Britt-Marie Hammarskjöld konstaterar dock vid samma tid att putsen är starkt cementhaltig. Till renoveringsarbetena hörde också målning av fönster i tornets östra fasad. Även den profilerade taklisten under takutsprånget liksom hängrännor och stuprör målades.	BR
1980	Restaurering och ombyggnad i tornet föranlett av att det inte ansågs säkert att röra sig där. Trappor och stegar renoverades och kompletterades och skyddsräcken monterades. Belysning monterades. Lagningar med KC-bruk utfördes i kalkstenstrapporna och handledare monterades. Det gjordes även justeringar och kompletteringar i golven på de olika våningsplanen. I tredje våningen lagades löphålen för klocklinorna och försågs med skyddslock. Lösa stenar staplades upp och säkrades. Nytt brädgolv monterades i klockrummet och ny trätrappa i nedersta delen av torntrappan. I samband med arbete utfördes en dammsugning av tornet på försommaren 1980 varvid halvmetertjocka kulturlager forslades ut efter sällning och undersökning. Totalt undersöktes en sammanlagd yta om 40 kvadratmeter. 322 föremål registrerades och mer än 4 ton ben togs tillvara, bland dem människoben från minst fem	BR, KLM

	<p>personer. Det visade sig att lagerföljden i stort sett var orörd. De ursprungliga golven kom fram och undersöktes liksom sekundära golv. I södra muren framkom ett vaktrum som i senare tid använts för kalkförvaring. Uttag för klocklinor upptäcktes också. För ytterligare information se Ragnhild Boströms bok om Vickleby kyrka.</p> <p>Hylla för psalmböcker och andra trycksaker monteras längst bak i kyrkorummet. I sakristians källartrappa monterades ett räcke. En ventil sattes upp i källaren och på toaletten installerades varmvatten samt slasktratt.</p>	
1988	<p>En stor invändig renovering utfördes efter handlingar framtagna av Byggkonsult BA Bengtsson AB, Kalmar. Hela interiören omfattades. Konserveringsarbeten utfördes av Horst Sagner, Anna Billing och Anne Håkansson, Jönköpings läns museum. Wideqvists Måleri AB, Degerhamn utförde övrigt måleri.</p> <p>Kyrkorummets väggar målades med matt utspädd latexfärg med kalkborste efter att skador lagats med hydrauliskt kalkbruk. Golvet i koret och långhus slipades och lackades efter viss översyn. Tätning utfördes mellan taklist och vägg med mineralull och kalkbruk. Trasigt fönsterglas byttes ut och innerbågarna sågs över. Bänkarna grundmålades med Norsjö Häftgrund. Övriga snickerier grundades, mellanströks och slutströks med linoljefärg. Laserades partier behandlades med linoljelasyr. Temperalasyr (till taket?) bereddes av ägg, linolja och vatten. Armaturpendlar och takrosetter guldbronserades och laserades. Kyrkans ljuskronor och lampetter renoverades och elen i dem byttes. I koret kompletterades belysningen.</p> <p>Konservatorernas arbete omfattade följande: Konservering av altartavla, altaruppsats, psalmnummertavlor, predikstol och målning av ”Kristus på korset”. Åtgärder gällande ett timglas och ett litet krucifix. Komplettering av bänkgavlarnas marmorering och ny marmorering på läktarbröstningen. På läktarkolonnerna hade planerats att återskapa ursprunglig marmorering, något som inte utfördes. Kolonner målades i stället i en brunrosa kulör. Förgyllning kompletterades. Predikstolen återfick ursprunglig kulörer genom att dessa lades laserande på vissa ytor. Marmoreringen kompletterades. Psalmnummertavlorna omförgylldes med slagmetall och mattguld.</p> <p>Vapenhusets kalkstensgolv sågs över, foglagades och såpströks. Källarens väggar målades med latexfärg och väggarna med akrylatfärg. Toaletten i sakristian renoverades med nytt porslin. Kyrkan sanerades mot strimmig trägnagare.</p> <p>Återinvigning skedde Heliga Trefaldighetsdagen.</p>	ATA, KLM
1990	<p>Elektrisk klockringning och lucköppning installerades av Klockmontage, Verkstad & Gjuteri, Hammenhög. Den befintliga</p>	ATA, KLM

	mekaniska utrustningen skulle bevaras och inga ingrepp skulle göras i axlar och klockor.	
1990	Skrudskåp av björkplywood och massiv björk uppsattes i sakristian, mot norra väggen. Ritningarna utfördes av Byggkonsult BA Bengtsson.	KLM
1997	Ombyggnad av orgel utfördes av Nils-Olof Bergenblad, Nye Orgelbyggeri AB. 1947 års orgel ersattes av en ny enmanualig orgel med pedal inom befintligt orgelhus. Vid ombyggnaden användes fem bevarade stämmor från 1875 års orgel. Nytt spelbord införlivades. Orgelfronten målades i grått, orgelsidorna i beige. Lister och änglar tvättades. Listverket i främre halvorna schellackerades.	KLM
1998	<p>Exteriör renovering efter handlingar framtagna av Arkoteknik Arkitekter och Ingenjörer AB, Kalmar. Generalentreprenör var Målerifirma Rose Bergström och Son AB, Lidhult.</p> <p>Långhusets murar mot söder frilades helt från puts medan norra långhusfasaden bara frilades i sin nedre hälft. Sakristians murverk frilades helt. Murverksdokumentation utfördes på långhusmurarna. Därvid kunde konstateras att en tidigare förmodad andra byggnadsfas under medeltiden inte existerar. Det medeltida långhuset är uppfört i en etapp. Den medeltida sydportalen som varit delvis synlig redan före 1998 frilades nu ytterligare.</p> <p>Ny puts utfördes av hydrauliskt kalkbruk. Kyrkans samtliga fasader avfärgades med KC-färg. Motivet till det var att kvarvarande gammal puts av kalkcement. Samtliga utvändiga snickerier inklusive hela lanterninen justerades och målades. Dåligt virke ersattes med nytt. Luckorna till lanterninen gjordes helt nya. Luckorna på torn och lanternin målades blå, var dessförinnan bruna respektive röda. Lanterninens fasad målades ljus grå med dragning åt grönt, hade även tidigare haft grå ton. Korset på lanterninens tak målades och lackades. Lanterninen försågs med knutbrädor. Fönster på södersida renoverades med ny infräst karmträlist för bättre passning och tätning mellan båge och karm. Fönstren kittades om. Fönsterbleck på södersidan demonterades och spårades in i fönsterbottenstycke och fästes. Fönster i längskepp kompletterades med stormbeslag. Skadade blyinfattningar i fönster till sakristian utbyttes. Fönster målades utvändigt och mellan. Karm till sydportal fästes. Samtliga portar justerades. Dörrblad i väster och söder behandlades med halvolja tillsatt engelskt rött. Sakristidörren målades med linoljefärg. Nordportalens igensättning lagades upp och behandlades med rödfärg. En tunnhäll placerades mellan porten och den yttre smygen. Den putsade sockeln skars up i smyg och omfattning.</p> <p>Muröppningarna i tornet rensades och försågs med armerat glas istället för nät. Tegeltaket sågs över och kompletterades. Samtliga hänggrännor och rör ersattes med nya av koppar. Takplåt reparerades. Skorstenen på sakristian kompletteringsfogades, skorstensstege och takstege målades. Vissa plåtarbeten utföres</p>	

	gällande ståndskivor. Invändigt gjordes en putslagning kring dörr mellan kor och sakristia.	
2003	Dendrokronologiska prover togs i tornet. Endast två prover kunde dateras: 1732 respektive 1731 plus minus 7 år.	KLM
2003	Fönster målade utvändigt.	Församlingens arkiv
2004	Brandlucka av stål monterades mellan torn och långhusvind. Utfördes av Nybyggarna i Färjestaden AB, Färjestaden efter ritningar av Alvet Ingenjörer AB Färjestaden.	KLM
2004	Vindsbjälklag över kyrkorum och sakristia isolerade.	Församlingens arkiv
2006	Textilkonservator, Lena Hassel vid Kalmar läns museum, upprättade åtgärdsförslag för kyrkans textilier.	KLM

II.2 RELATIONS- OCH STATUSBESKRIVNING

Produkter och kulörer vid 1998 års utvändiga renovering

Kyrkans senaste utvändiga renovering utfördes 1998 enligt handlingar upprättade av Arkoteknik Arkitekter och Ingenjörer AB i Kalmar. Förfrågningsunderlagets administrativa föreskrifter och byggnadsbeskrivning är daterade 1998-01-30. De tillhörande ritningarna, som visar kyrkans fasader i skala 1:100, är upprättade 1996-09-20.

Till omputsning och lagning av befintlig puts föreskrevs:

Fogbruk	Serpo Hydraulisk Kalkfog
Grundningsbruk	Serpo Hydraulisk Kalkgrund
Puttsbruk	Serpo Hydraulisk Kalkbruk

För avfärgning gavs två alternativ: Kalkfärg våt eller våtsläckt Gotlandskalk. Vid byggmöte 1998-04-23 togs dock beslut om att avfärgning skulle utföras med KC-färg, på grund av att kvarvarande gammal puts var KC-puts. På byggmötet beslutade också att avfärgningens kulör skulle vara ”Knäckt vit (~11 A)”. Kulörbeteckningen 11 A användes för Serpo-produkter. Enligt uppgift från Maxit AB motsvaras kulören idag närmast av NCS edition 1 0500, alltså vit med en svagt grå ton. Färgtypen och kulören bör kontrolleras innan nästa avfärgning.

Målning på trä skulle enligt förfrågningsunderlaget utföras med äkta linoljefärg. Lanterninens kors skulle efter rengöring strykas med guldgul rostskyddsfärg, guldbrons och två lager båtlack.

Den i nedanstående tabeller angivna NCS-beteckning för fönstrens utvändiga grågröna kulör (NCS S 5010-G30Y) har kontrollerats på plats i samband med vård- och underhållsplanens upprättande 2007. Kulörbeteckningen är exakt samma som angivits i ett handskrivet färgsättningsförslag från 27/5 1998, bevarat på Kalmar läns museum. I förslaget finns även NCS-beteckningar för vissa övriga utvändiga ytor:

Taklist (gesims)	2502-Y	(ljusgrå)
Tornluckor	6030-R90B	(mörkblå)
Takfot på lanternin	1002-Y	(bruten vit)
Lanterninluckor	6030-R90B	(mörkblå)
Lanterninfönster	1002-Y	(bruten vit)
Lanterninpanel	3005-G80Y	(ljus gråbeige)

Kulörbeteckningarna från 1998, med undantag av fönsterkulören, bör kontrolleras på plats innan målningsarbeten påbörjas.

För ytterligare detaljer avseende målning hänvisat till förfrågningsunderlaget och övriga handlingar upprättade i samband med renoveringen 1998.

II.2.1 Kyrkobyggnaden stomme, exteriör

Förklaring till beteckningar använda i kolumnen för prioritet:

- I Akut
 II Snarast Åtgärd inom tre år
 III Kan anstå Åtgärd avvaktas eller utförs i samband med andra åtgärder

Långhus och kor, västra delen medeltida, östra delen tillkommen 1778-79 (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnads-del	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Grundläggning	Ej besiktad.	-	Västra delen av långhuset har medeltida ursprung, förlängning mot öster skedde 1778-78.	-	-	
Väggstomme	Kalksten	-	Medeltida murar i den västra delen fram till området mellan de två mittersta fönstren på den södra fasaden, motsvarande läge i norr. Östra delen byggdes till 1778-79. Delar av den medeltida sydportalen är synlig, framtagna 1932 och ytterligare frilagd 1998, då även nischbildningen frilades. Det framtagna fragmentet består av en del av en portalomfattning av Kalmarsundssandsten. År 1998 gjordes murverksdokumentation av stora delar av väggstommen. Därvid kunde konstateras att en tidigare förmodad andra byggnadsfas under medeltiden inte existerar.	-	-	

			Det medeltida långhuset är uppfört i en etapp.			
Sockel	Egentlig sockel saknas. Den utgörs av från puts frilagd yttervägg, upp till 20-30 cm över marknivå. Muren har bruksfogar från olika tider.	-	År 1978 frilades nederdelen av fasaden, som en markerad sockel, i samband med putsarbeten.	Bruket i fogarna behöver ses över med jämna mellanrum.	III	
Fasad	Spritputs	Vit KC-färg	All puts utom den som sitter på den övre delen av de norra murarna härstammar från 1998 års reovering. Avfärgning utfördes samma år. Kyrkans fasader har haft spritputs sedan reoveringen 1904, före det är oklart. Från medeltiden finns en gulaktig slätputs på långhusmuren som är synlig inne i tornet. Kända större fasadarbeten har utförts 1737, 1779, 1830-talet, 1904, 1932, 1952 och 1998. Resterna av den medeltida sydportalen frilades först 1932 och ytterligare 1998.	Generellt något vittrad avfärgning. Gavelfasaden mot öster är lätt smutsig. Mot norr finns små skador i putsen nära sockeln, orsakade av gräsklippare eller liknande.	III III III	
Takfot	Profilerad gesims av trä vid fasader mot norr och söder.	Ljusgrå oljefärg	Härstammar troligen från 1868. Senast målad 1998.	-	-	
	Vid gaveln mot öster sitter hålkälslist av trä som följer takets vinkel.	Ljusgrå oljefärg	Ålder oklar. Senast målad 1998.	-	-	

Takstomme	Sadeltak. Takstolar av trä.	-	Takstolarnas hanbjälkar är placerade på olika höjd i västra och östra delen av vinden. Takstolarna i öster är sannolikt från 1778-79, då kyrkan förlängdes. I väster finns bevarade delar från äldre takstolar, men också delar som ser ut att ha tillkommit efter 1779. Dokumenterade arbeten som berört takstommen har utförts 1868 (då tegeltak pålades).	-	-	
Taktäckning	Enkupigt maskinslaget lertegel på strö- och bärläkt. Samtliga pannor är kramlade. Nockpannor lagda i bruk. Läkten ligger på underlag av stickespån och glesa svallbrädor. Spånen är delvis synliga från vinden. Närmast tornet, på både norra och södra takfallet, ligger det en takboard mellan spån och läkt.	-	Svallbrädor, spån och tegelpannor är sannolikt från 1932. Enkupigt tegel även innan dess, åtminstone sedan 1700-talet. År 1868 lades helt nytt tegel på, från Värnanäs. På bårhuset ligger sannolikt rester av detta tegel kvar.	Några pannor nära nocken intill tornet på södra takfallet har en avvikande vinkel.	II	
Avtäckningar	Kopparplåt	-	-	-	-	
Takfönster	På södra takfallet finns två takpannor av glas, för ljusinsläpp på långhusvinden.	-	Troligen från 1932.	-	-	
Takavvattning	Hängrännor och stuprör av koppar. Stuprör med utkastare.	-	Från 1998.	-	-	

Sydportal	Omfattning av slätputs med rusticering. Kalksten närmast mark.	Vit KC-färg	Sydportalen upptogs på 1830-talet och är med sin enkelhet och sin rusticering typisk för tiden, om än mindre till dimensioner. Putslagningar och avfärgningar har skett i samband med fasadarbeten.	-		
Dörrparti till sydportal	Inåtgående pardörr. Konstruerad som bräddörr, utvändigt klädd med liggande profilerad panel. Invändigt stående grova bräder. Ålderdomlig beslagning, inv. kompletterad med nytt lås i gammal stil. Tröskel av ek.	Dörrblad: utv. rödbrun (vittrad) halvolja med engelskt rött. Inv: lasymålad brun oljefärg. Karm: utv. ljus grågrön oljefärg, inv. ljus gråbeige oljefärg.	Ursprungliga enkla dörrblad från 1830-talet. Ursprunglig beslagning i form av lås och ett lansettformigt låsbeslag med kors, hjärta och inristat årtal 1832. Dörrblad senast målade 1998.	Karmen är rötskadad och kraftigt vittrad med flagande färg. Dörrbladen kan inte öppnas. Vittrad färg och uttorkad yta. Låsskylten sitter löst. Även tröskel uttorkad. Dörren bör renoveras efter samråd med antikvarie.	II	
Omfattn. f.d. kor-entré	Omfattning av slätputs som skjuter ut något från övriga vägglivet. Indraget slätputsat rundbågigt väggparti över rakt avslutad dörröppning.	Vit KC-färg	Läget för ingången tillkom 1779. N I Löfgrens teckning från 1818 visar att portalen hade samma utseende då som nu, med det putsade rundbågiga övre partiet. Ev. putslagningar och avfärgningar har skett i	-		

			samband med fasadarbeten.			
Dörr till f.d. kor-entré	Fast (ursprungligen inåtgående högerhängd) enkeldörr. Utvändigt klädd med profilerad panel i fiskbensmönster, med stora synliga smidda spikhuvuden. Insida ej inspekterbar. Ålderdomlig beslagning. Kopparinklädning av tröskel och nedre del på dörrblad och karm.	Dörrblad: halvolja med engelskt rött. Karm: ljust grågrön oljefärg,	Troligen ursprunglig dörr. Ursprunglig beslagning. Dörrblad senast målat 1998. Invändigt sattes ingången igen 1882 i samband med att en järnkamin placerades i koret.	Vittråd färg, med flagor på karmens nedre del.	II	
Nordportal	Rundbågig portal med rakt avslutat tympanon. Omfattningens rundbåge av formskurna kilstenar av kalksten, tympanonstenen av sandsten. Slåtputsad omfattning vid "igensättningens" sidor.	Vit KC-färg på slåtputs	Nordportalen är medeltida till sitt ursprung. Portalen är synlig på Frigelius teckning från 1752, men inte på Löfgrens teckning från 1818, vilket ringar in tiden för dess igenmurning. Troligen skedde det i samband med långhusets förlängning 1779. Portalen framtog 1918.		-	
Vägg inom nordportal	Igensättning av grova stående ekplankor, utvändig indelning med lister av furu.	Röd slamfärg	Igensättningen från 1918. De ursprungliga plankorna och listerna har kompletterats och lagats vid olika tillfällen, senast 1998. Inre igensättning ska ha skett redan 1708.	Hål efter insektsangrepp i väggens nedre del, bör kontrolleras.	II	

	Högt upp på korets gavelfasad mot öster sitter ett litet runt träfönster. Fönstret har en fast båge med enkelt glas. Indelning med träspröjs.	Grågrön oljefärg, NCS S 5010-G30Y	Fönstret har ett ålderdomligare utförande än långhusets övriga fönster. Ålder oklar.	Färgen flagar och kittet sitter löst. En ruta är spräckt.	II II	
Fönsterbleck	Målad plåt	Grågrön oljefärg	Fönsterblecken mot söder demonterades, riktades och spårades in i fönsterbottenstycken samt riktades år 1998.	-	-	
Trappa	Den kalkstensbelagda gången intill kyrkans sydsida ansluter mot sydportalens tröskel.	-	-	-	-	

Sakristia uppförd 1759, utbyggd mot väster 1938. (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnads-del	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Grundläggning	Murarna från 1759 göts under med betong när en källare inreddes 1938. Enligt arbetsbeskrivning från 1937 utfördes gjutningen med blandningen 1:5:7. Sparstenar fick ingå med 20%.	-	Sakristian grundlagd 1759, förändrad i söder 1778 då kyrkan förlängdes samt utbyggd mot väster 1938. 1938 grävdes också en källaren under sakristian.	-	-	
Stödmur vid källarfönster	Gjutna stödmurar vid källarfönster mot öster och norr. Murarna är avtäckta med kalksten. Muren mot norr har ett galler av smide.	Mörkbrun oljefärg till smidesgaller	-	Kalkstensskivorna är lösa. Smidesgallret är lite rostigt.	II II	
Väggstomme	Kalksten till den ursprungliga sakristian, tegel till utbyggnaden i väster.	-	-	-	-	
Sockel	Större delen av sakristian har samma typ av sockel som långhus, kor och torn, med frilagd yttervägg upp till 20-30 cm över marknivå. Sakristians utbyggda del mot väster har en slätputsad sockel.	-	År 1978 frilades nederdelen av fasaden, som en markerad sockel, i samband med putsarbeten.	Bruket i fogarna behöver ses över med jämna mellanrum.	III	
Fasad	Spritputs	Vit KC-färg	All puts härstammar från 1998 års reovering. Avfärgning utfördes samma år. Sakristians fasader har haft spritputs sedan reoveringen 1904, före det är oklart. Kända	Generellt något vittrad avfärgning. Fasaderna mot öster och norr är lätt smutsiga.	III III	

			större fasadarbeten har utförts 1779, 1836, 1904, 1932, 1952 och 1998.	I innerhörn mot nordväst är kalkfärgen helt bortvittrad, beroende på läckage från takavvattning.	II	
Taktot	Profilerad gesims av trä vid fasad mot öster.	Ljusgrå oljefärg	-	-	-	
	Profilerad spritputsad gesims mot väster.	Vit KC-färg	Från 1938.	-	-	
	Vid gaveln mot norr sitter list av trä som följer takets vinkel.	Ljusgrå oljefärg	Listen har inte samma profil som motsvarande list på korets östgavel.	-	-	
Takstomme	Trä. Sadeltak, brutet på västra takfallet.	-	Takstolarna är från 1759 eller 1778-1779. Högbenen har utvändigt byggts på med nytt virke för minskad taklutning. Förändringen är troligen utförd 1932 eller 1938.	-	-	
Taktäckning	Enkupigt maskinslaget lertegel på strö- och bärläkt. De flesta pannorna på takfallet mot väster är kramlade. På östra fallet är endast pannorna närmast nock kramlade. Nockpannor lagda i bruk. Läkten ligger på underlag av stickespån och glesa svallbrädor. Spånen är delvis synliga från vinden.	-	Svallbrädor, spån och tegelpannor är från 1930-talet. Ursprungligen var taket belagt med enkupigt tegel från Lübeck.	-	-	
Avtäckningar	Kopparplåt	-	-	-	-	
Skorsten	Hög skorsten murad av grå betongstenar.	-	Troligen uppförd 1938 i samband med att ångpannan	Skorstenens yta av grå betongstenar avviker från	III	

			installerades i källaren. Äldre fotografier visar att skorstenen tidigare varit vitputsad eller vitslammad.	kyrkans övriga traditionella material.		
Stegar	Två fast monterade stegar av järn, en på östra takfallet och en på skorstenen.		-	Rostskador, främst på stegen i takfallet.	II	
Takavvattning	Hängrännor och stuprör av koppar. Avvikande utförande vid det nordvästra hörnet, med mindre dimensioner.	-	Nya rännor och rör uppsattes 1998.	Läckage i det nordvästra hörnet.	I	
Dörr	Inåtgående pardörr. Konstruerad som bräddörr, utvändigt klädd med liggande profilerad panel. Invändigt stående grova bräder. Ursprunglig beslagning, inv. kompletterad med nytt lås.	Grågrön oljefärg	Sannolikt från 1878 då sakristian fick egen ingång, men utflyttad till nya yttre vägglivet efter ombyggnad 1938. Enkel, ursprunglig beslagning.	Vittrad och något flagande färg. Utvändigt draghandtag rostigt. Hål efter skadeinsekter i tröskel. Del av ursprungligt lås har fallit bort.	II II II II	

Fönster	Sakristian har två rundbågiga fönster av trä, ett mot öster och ett mot norr. Fönstren har två rektangulära lufter i den nedre delen och en halvrund luft i den övre. Inga bågar idag öppningsbara, men gamla gångjärn är bevarade på en båge per fönster. Fönstren har dubbla glas, i separata yttre och inre bågar. I de yttre bågar är glaset indelade med blyspröjsar. Glaset till båda fönstrens yttre halvrunda bågar och till det norra fönstrets ena rektangulära båge är tonat s.k. antikglas. Övriga yttre och inre bågar har klarglas. Framför de horisontella spröjsarna sitter stormjärn.	Utv: Grågrön oljefärg, inv: ljusgrå oljefärg	Fönstrens placering och storlek härstammar sannolikt från 1830-talet. De rektangulära bågar till sakristians fönster har ett ålderdomligare utförande än motsvarande bågar på långhusets fönster.	Färgen flagar i fönstrens underkant.	II	
	Sakristian har ett källarfönster av trä mot norr. Fönstret har en öppningsbar överkanthängd luft. Det har två glas i separata yttre och inre bågar. Både de yttre och inre glaset är indelade med träspröjsar.	Grågrön oljefärg	Från 1938.	Färgen flagar. En ruta är spräckt.	II II	
Lucka	Högt på gavelfasaden mot norr sitter en utåtgående högerhängd lucka av trä. Luckan är byggd av stående bräder. Den är försedd med gångjärn av smide.	Grågrön oljefärg	Luckan är troligen från 1759.			

Fönsterbleck	Målad plåt	Grågrön oljefärg	-	-	-	
Trappa	Framför entrén i väster ligger ett trapplan av kalksten. Planet är förhöjt ca 15 cm över intilliggande gångyta.	-	Från 1938.	Plansteget sitter inte fast. Bruksfogen mot väggen har lossnat.	II	

Torn troligen uppfört omkring 1170-1200 (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Grundläggning	Ej besiktad.	-	Medeltida. Troligen från 1200-talet.	-	-	
Väggstomme	Kalksten	-	Medeltida. Troligen från 1200-talet. Tornet har helt och hållet en egen grundläggning fristående från långhusets. Murverksdokumentation utfördes 1952. Tornet ska enligt R Boström ha förhöjts med en skyttevåning i slutet av 1200-talet. Ytterligare en påbyggnad om ca 1 meter ska ha gjorts i samband med att lanterninen byggdes 1818. Detta framgår dock inte med tydlighet i murverket inifrån. Muröppningarna i tornet har medeltida ursprung. Fotografier från 1900-talets början visar att luckorna i tornets övre parti då var igensatta till smala springor. År 1952 togs de övre åtta luckorna upp och 1964 de nedre fyra.	-	-	

Sockel	Egentlig sockel saknas. Den utgörs av från puts frilagd yttervägg, upp till 20-30 cm över marknivå. Muren har bruksfogar från olika tider.	-	År 1978 frilades nederdelen av fasaden, som en markerad sockel, i samband med putsarbeten.	På västra fasaden, söder om portalen, saknas bruk i en fog nära mark. Bruket i fogarna behöver ses över med jämna mellanrum. Mot söder finns ett gammal rostigt skydd för elkabel. Bör bytas ut om kabeln är strömförande.	II III I	
Fasad	Spritputs	Vit KC-färg	All puts härstammar från 1952 års restaurering då murarna helt frilades och dokumenterades. Avfärgning utfördes senast 1998. Tornet fasader har haft spritputs sedan renoveringen 1904, före det är oklart. Kända större fasadarbeten har utförts 1737, 1779, 1830-talet, 1904, 1932, 1952 och 1998. Efter murverksdokumentationen 1952 konstaterades att tornets murverk är sådant att det alltid varit avsett att vara putsat.	Generellt något vittrad avfärgning. Fasaderna mot väster och norr har smutsiga partier, framför allt under de högt sittande öppningarna. På östra fasaden har putsen fallit bort på yta nära det sydöstra hörnet, ca en meter över långhusets tak. Orsaken till skadan, som är den enda av detta slag på kyrkan, bör undersökas.	III III III	
Takfot	Profilerad gesims av trä.	Ljusgrå oljefärg	Gesimsen har inte samma profil som på långhuset och sakristian. Härstammar troligen från 1818.	-	-	

Takstomme	Tälttak. Konstruktion av trä.	Brun Cuprinol el. likn.	Virket ser relativt nytt ut. Den ursprungliga konstruktionen måste ha bytts ut när nuvarande kopparbeklädnad lades 1950.	-		
Taktäckning	Kopparplåt. Plåten är uppdragen som en hög sarg på lanterninväggen. Underlag av svallbrädor synligt från tornets insida. Ev. övriga skikt ej dokumenterade.	-	Plåttäckning och svallbrädor från 1950. Mot söder har en del av plåten som är uppdragen på lanterninväggen bytts ut år 1998. Plåten har varit uppdragen mot lanterninen på detta vis åtminstone sedan 1925.	Plåtens yta är prickig av små gropar. Förändringen orsak bör bedömas av plåtslagare.	II	
Takavvattning	Hängrännor och stuprör av koppar. Utkastare i marknivå mot norr och söder, intill nordvästra respektive sydvästra hörnet.	-	Nya rör och rännor 1998.	-	-	
Västportal	Spetsbågig portal med omfattning av grå kalksten. Två språng omger posterna. De lodräta delarna avslutas upptill av profilerade impostlister som inte är lika i sin utformning. Den yttersta arkivoltens översta block prydes av en ros.	-	Portalen är medeltida men nuvarande placering är sekundär vilket visade sig vid murverksdokumentationen 1952. Den ursprungliga placeringen är inte klarlagd. Den mångbladiga rosen är märkligt nog placerad till vänster om portalens mittaxel.	Sprickor vid bas och kapital på portalens norra del. Rostiga spikar i sprickorna. Skador behöver åtgärdas av stenkonservator. Några fogar behöver fyllas i med kalkbruk.	II II	
Port mot väster	Inåtgående högerhängd enkeldörr. Konstruerad som bräddörr, utvändigt klädd med panel i fiskbensmönster. Invändigt stående grova brädor.	Utv. rödbrun (vittrad) halvolja med	Dörren ska ha tillverkats 1771. Luckan som troligen främst fungerat som ljusinsläpp är ett ovanligt inslag.	Vittrad färg. Dörren är svår att öppna från insidan. Eventuellt bör beslagningen kompletteras med	II III	

	Ursprunglig beslagning, kompletterad med nytt lås. I dörrens övre del finns en ursprunglig gångjärnsförsedd lucka, som invändigt är glasad.	engelskt rött. Inv. ljusgrå oljefärg		ett smitt draghandtag.		
Luckor	Tornet har sammanlagt tio luckor, varav sex utåtgående och fyra inåtgående. De utåtgående luckorna är placerade två och två högt upp på fasaderna mot söder, väster och norr. De fyra inåtgående luckorna sitter något längre ner, en i varje väderstreck. Samtliga lucköppningar har omfattningar av frilagd kalksten. Överstyckenas valvform varierar något. Luckorna är utförda av stående brädor.	Utv: blå oljefärg, inv: brun oljefärg	Luckorna gjordes nya på 1950-60-talen. Målades blå 1998, innan dess var de bruna.	Något flagande färg, mest mot öster.	III	
Fönster	Två högt sittande fasta enlufts träfönster mot öster. Enkelt glas.	Ljusgrå oljefärg	Troligen från 1952.	Något flagande färg.	III	
	Ett fast enlufts träfönster mot väster. Enkelt glas.	Ljusgrå oljefärg	Troligen från 1952.	Något flagande färg	III	
	Små muröppningar med glas, utan bågar. Bakom glaset sitter äldre metallnät. Oregelbunden placering – sex mot söder, tre mot väster, en mot norr och en mot öster.	-	Troligen från 1952.	-		
Fönsterbleck	Målad plåt	Ljusgrå oljefärg	-	-	-	

Solbänkar	Solbänkar av kalksten vid öppningarna till tornets tio högt sittande luckor.		Ålder oklar.			
Trappa	Trappa av kalksten vid västportalen. Två steghöjder. Det övre plansteget rymms inom muröppningen.	-	Trappan ser relativt ny ut, från 1952 eller senare.	-	-	

Lanternin uppförd 1818 (se cd med dokumentationsbilder under flik ??)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Väggstomme	Träkonstruktion, kvadratisk planform		Ursprunglig stomme från 1818, delvis kompletterad senare, bl a 1925.	-	-	
Fasad	Locklistpanel	Ljust grågrön oljefärg	Panelen har ett relativt modernt utförande och är troligen från 1950. Före 1998 års renovering var fasaden målad i ljust grågrönt med röda luckor och vita fönsterbågar och takfot.	Något flagande färg mot söder, väster och öster	III	
Takfot	Profilerad gesims av trä.	Ljusgrå oljefärg	Troligen från 1818.	-	-	
Takstomme	Tälttak med låg lutning. Träkonstruktion.	Brun Cuprinol el. likn.	Från 1950-talet.	-	-	
Taktäckning	Kopparplåt. Underlag av svallbrädor synligt från lanterninens insida. Ev. övriga skikt ej dokumenterade.	-	Nytt tak lades 1950. Före det var taket belagt med järnplåt.	-	-	
Luckor i väggar	Fyra utåtgående parluckor av stående brädor.	Utv och inv: blå oljefärg	Luckorna gjordes helt nya 1998. De var under tidigt 1900-tal målade i ljus kulör, sedan röda och sedan 1998 blå. Ursprunglig kulör oklar.	Något flagande färg.	III	
Fönster	Över luckorna mot öster och väster: fasta lunettfönster av trä med träspröjsar. Enkelt glas. I motsvarande läge mot söder	Utv och inv: vit oljefärg	Det är oklart huruvida det även ursprungligen var så att två av fyra fönster var blindfönster. Nuvarande fönsterbågar är från	Inga skador som syns från marknivå. Troligen flagar färgen på bågarnas nedre del.	III	

	och norr finns blindfönster.		1925 och av samma typ som långhusets övre fönsterbågar.	Blindfönstrens mörka yta har blekts.	III	
--	------------------------------	--	---	--------------------------------------	-----	--

II.2.2 Kyrkobyggnaden interiör

Förklaring till beteckningar använda i kolumnen för prioritet:

I	Akut	
II	Snarast	Åtgärd inom tre år
III	Kan anstå	Åtgärd avvaktas eller utförs i samband med andra åtgärder

Fönster och dörrar i ytterväggar redovisas under II.2.1 Kyrkobyggnaden stomme, exteriör. Innerdörrar beskrivs under det rum som dörren öppnas åt.

Fast inredning i kyrkorum, kor, och på läktare beskrivs dels under II.2.4, dels i den bifogade rapporten ”Inventeringsresultat med rekommendationer” för Vickelby kyrka, utförd av konservator Anna Billing-Westerlundh vid Jönköpings länsmuseum. Fast inredning i övriga utrymmen redovisas nedan. Lösa inventarier redovisas dels under II 2:5, dels i den ovan nämnda rapporten från Jönköpings länsmuseum.

I nedanstående kolumn ”Färg: kulör och material” anges endast kulör enligt okulär besiktning. Bland de handlingar som finns bevarade från kyrkans senaste invändiga renovering 1988, se nedan, finns inget färgsättningsförslag.

Färgtyper vid 1988 års invändiga renovering

Vid kyrkans invändiga renovering 1988 målades invändiga putsytor med vit latexfärg. I den arbetsbeskrivning som upprättats av Byggkonsult BA Bengtsson AB i Kalmar föreskrev egentligen kalkfärg, men när arbetena påbörjats konstaterades att väggarna tidigare strukits med latexfärg. Troligen hade målningen med latexfärg utförts 1972, för att dölja klotter. (Se händelselista under II.1.2. Kyrkobyggnaden.) Eftersom kalkfärg inte fäster på latex togs vid byggmöte 1988 beslut om att fortsätta måla väggarna med befintlig färgtyp. Latexfärgen skulle vara utspädd och matt. Den påfördes med kalkborste. Latexfärg användes även till väggar och tak i källare.

Mindre puttskador skulle enligt arbetsbeskrivningen lagas med Ernströms Hydrauliskt kalkbruk, Fin eller likvärdig.

Golven i koret och långhusets gångar skulle slipas och lackas eller fernissas. Olja för golvbehandling skulle beredas av oxanolja/terpentin. Fernissa skulle vara linoljefernissa. Betonggolv skulle målas med akrylatfärg.

Matt klarlack skulle vara Nordsjö På panel eller motsvarande. Vilka ytor som skulle strykas med matt klarlack är osäkert.

Till målning av radiatorer föreskrevs Nordsjö elementfärg.

Bänkarna skulle enligt arbetsbeskrivningen grundmålas med Nordsjö Häftgrund. Grundfärg till övriga ytor skulle beredas av linolja och terpentin med tillsats av Xerotin samt torra pigment. Oljefärg till slipstrykning skulle beredas av linolja och terpentin, xerotin samt torra pigment. Oljelasyr skulle beredas av linolja. Temperalasyr skulle beredas av ägg, linolja, vatten och torra pigment. (Temperalasyren måste ha använts till innertaket.)

Källare/pannrum under sakristia, tillkommet 1938 (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Betong. Enligt arbetsbeskrivning från 1937 utförd med en 12 cm tjock undergjutning, tre lager papp, och överst 10 cm armerad betong.	-	-	-	-	
Vägg	Puts på betong.	Vit latexfärg	Lucka för koksintag finns i ena väggen.	Sotig yta	-	
Tak	Målad betong	Vit latexfärg	-	Sotig yta	-	
Trappa	Trappa av kalksten upp till tambur i sakristia.	-	-	-	-	
Trappa	Trappa av betong till omkr. 0,5 m lägre nivå i rummet sydvästra del. Räcke av järnrör.	Svart oljefärg till räcke	-	-	-	

Vapenhus (se cd med dokumentationsbilder under flik ??)

Byggnads-del	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Kalkstenshällar i skiftande format.	-	En av hällarna är en återanvänd medeltida gravhäll med delvis synlig inskription i form av ett ringkors. Enligt R Boström finns ytterligare en gravhäll i golvet, till stora delar dold under trappan till långhuset.	-	-	
Vägg	Puts på kalksten	Vit latexfärg	Rummet sträckte sig ursprungligen längre österut. 1833 uppsattes nuvarande tvärvägg i öster. Det är oklart när väggarna putsades senast. Målning skedde senast 1988.	-	-	
Tak	Puts på murat tunnvalv med anfang i norr och söder, ca 1 m över golv.	Vit latexfärg	Valvet slogs under medeltiden och bidrar starkt till upplevelsen av det medeltida rummet. Det är oklart när taket putsades senast. Målning skedde senast 1988.	-	-	
Dörr	Pardörr konstruerad som bräddörr, mot kyrkorummet klädd med liggande profilerad panel. Mot vapenhuset stående grova brädor. Ålderdomlig beslagning. I muröppningen finns ytterligare en pardörr, se Långhus och kor.	Grå oljefärg	Tillkom 1833 då tvärmuren byggdes. Ursprunglig beslagning.	-	-	

Trappa	Trappa av kalksten vid dörröppning mot långhus. Två steghöjder.	-	Möjligen från 1830-talet.	-	-	
Fast inredning	Låg "bänk" intill norra väggen. Utförd lika vägg, med puts på kalksten	Vit latexfärg	Troligen var det ursprungligen en sittbänk. Golvnivån var då lägre än dagens.	-	-	

Långhus och kor (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	I mittgång och tvärgång mot söder: Brädgolv av smala bräder, enligt arbetsbeskrivning från 1937 på underlag av impregnerade balkar, asfalt gjuten betong.	Ljus ton. Klarlack	Kyrkan hade trägolv redan på 1700-talet. Nuvarande golv tillkom 1938, slipades och lackerades 1988.	-	-	
	I långhusets norra och södra bänkkvarter och väster om bänkkvarteren: Brädgolv av smala bräder. Golvnivån ligger ca 3 cm över mitt- och tvärgång. Underlag: se mittgång och tvärgång.	Mörkare ton. Klarlack	Kyrkan hade trägolv redan på 1700-talet. Nuvarande golv tillkom 1938.	-	-	

	I kor: Brädgolv av smala bräder. Golvnivån ligger ca 40 cm över mittgång. Underlag: se mittgång och tvärgång.	Ljus ton. Klarlack	Kyrkan hade trägolv redan på 1700-talet. Nuvarande golv tillkom 1938, slipat och lackat 1987. Innan kyrkans renovering 1938 hade långhus och kor enhetlig golvnivå. Golvytorna närmast bänkkvarterens fronter, i både norr och söder, låg efter 1938 på samma nivå som mittgången. Ytorna har förhöjts till korets nivå under senare tid, på norrsidan 1995, på södersidan 2000.	Hål efter insektsangrepp på golvet under korets fönster mot söder.	II	
	Inom korets avskärmningar/korbänkar i nordöstra och sydöstra hörnet: Smala bräder. Underlag: se mittgång och tvärgång.	Gul oljefärg	Från 1938.	Hål efter insektsangrepp just inom bänkdörrarna.	II	
Sockel	Kvartslist intill vägg mot väster	Klarlack	Från 1938.	-	-	

Vägg	Puts på kalkstensvägg	Vit latexfärg till väggarnas övre del. Grågrön oljefärg till målad bröstning vid bänk-kvarter, samt i botten på fönster-nischer	Åldern på nuvarande puts är oklar. Kyrkorummet har genomgått större restaureringar med putslagningar och avfärgning/målning vid flera tillfällen; (kända årtal)1778-79, 1833 (i samband med fönsterförstoring), ev 1856, 1904, 1938, 1955 och 1988. Vid 1700-talets arbete försågs väggarna kring fönstren med draperimålningar. Dessa försvann sannolikt i och med fönsterförstoringarna 1833. 1904 fick väggarna en ny dekormålning som försvann 1938. Vid framtida arbeten bör man vara medveten om att äldre dekormåleri kan ligga under nuvarande färglager.	Kraftigt smutsade ytor över radiatorer. Ränder efter kondens i fönsternischer. Rengörs ev. med "sotsvamp". Spricka i putsen på norra väggen, mellan fönster och predikstol. Sprickor i detta läge omnämns även 1955.	II III	
Taklist	Profilerad gesims av trä.	Marmorering i vitt och mörkblått på ljusblå botten, linoljefärg.	Taklisten tillkom tillsammans med taket 1783. Målningen härstammar från denna tid, möjligen utförd av Johan Lundgren (Olofsson). Målningen skrapades fram 1938 och har omfattande retuscheringar.	-	-	

Tak	Innertak över kyrkorum och kor: Horisontellt brädtak av breda handhyvlade bräder, med smidda spikar.	Mörkt turkos, linoljefärg.	Tak tillkommet 1783 som ersättning för ett tidigare plant brädtak. Dessförinnan hade långhuset ett långsgående tunnvalv. Målningen härstammar från 1783, möjligen utförd av Johan Lundgren (Olofsson). Målningen skrapades fram 1938 och har omfattande retuscheringar. Vid ljuskronornas infästning finns skulpterade takrosetter av trä, troligen från 1700-talet.	Infästning av belysningsarmatur över läktarorgelns spelbord bör tas bort och åtgärdas av målerikonservator, alt. målare med erfarenhet av traditionellt måleri.	II	
	Tak under läktare: Horisontellt brädtak av breda handhyvlade spontade bräder, med smidda spikar.	Gråbeige oljefärg till brädtak, grågrön oljefärg på balkar	Möjligen från 1768. På baksidan av den främsta av de balkar som löper i nord-sydlig riktning under läktaren sitter en rad träknoppar som enligt olika uppgifter använts för att hänga selar på eller för männen (manssidan) att hänga hattar på.	En bräda har fallit ur sponten intill norra väggen. Flagande färg intill norra väggen.	III III	
	Tak i långhusets bakre del, under långhusets västra mur: Puts på murat tunnvalv med anfang i norr och söder, ca 1 m över golv. En hög rundbåge invid en något lägre båge.	Vit latexfärg	Den högre rundbågen tillhör tornets mur och den lägre långhusets. Den västra bågen ingick fram till 1833 i vapenhuset. Detta år uppsattes tvärväggen mellan långhus och vapenhus. För uppgift om puts och målning se under rubrik "Vägg".	Spricka längs takvalvets möte med väggen över dörröppningen mot vapenhuset.	III	

Vindfång	Vindfång av trä, klassicistiskt utformat med ett triangelformat krön (fronton) vid södra entrén. Vindfångets insida (golv, väggar och tak) beskrivs nedan.	Grå oljefärg	Tillkom 1904.	-	-	
Dörrar	Pardörr mot vindfång. Dörrbladen utförda som spegeldörrar.	Grå oljefärg	Tillkom 1904.	-	-	
	Pardörr mot vapenhus. Släta dörrblad, beslagna med svängdörrsgångjärn och draghandtag.	Grå oljefärg	Möjligen från 1958.	-		
	Vänsterhängd trädörr till torntrappa. Utförd som bräddörr. Klädd med fanér på anslagssida.	Grå oljefärg	-	-	-	
Läktarkolonner	Sex runda träkolonner längs mittgången, fyra rektangulära träpelare intill norra och södra väggen.	Brun oljefärg på kolonner. Brons och svart till kapital. Grågröna pelare.	Från 1768 eller tidigare. Målningsbehandlingen har varierat över tid. Planer på att återskapa ursprunglig marmorering kom aldrig till utförande 1988.	Flagande färg på en pelare intill norra väggen.	III	
Trappor		Ljus ton. Klarlack	Från 1938.		-	

	Trappa av trä från långhusets västra del, bakom södra bänkkvarteret, upp till läktaren. 11 steghöjder. Slät undersida klädd med breda handhyvlade bräder. Profilsågat räcke av trä, med överliggare.	Mörk ton, klarlack till trappsteg. Vangstycken och räckan grågröna, gråbeige undersida,	Trappan är troligen lika gammal som merparten av läktaren, från 1768.		-	
	Trappa av trä från långhusets sydvästra del mot torntrappa. Enkelt träräcke.	Mörk ton, klarlack till trappa. Grå oljefärg till räcke	-	-	-	

Vindfång vid sydportal (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Slipade rektangulära kalkstensplattor	-	Ålder oklar men sannolikt äldre än 1904.	-	-	
Vägg	Puts på kalkstensvägg	Vit latexfärg	För kommentarer se under Långhus och kor, Vägg.	Flagande färg nära golvet.	III	
Tak	Puts på murat valv	Vit latexfärg	För kommentarer se under Långhus och kor, Vägg.	-	-	

Sakristia (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	I mittgång och tvärgång mot söder: Brädgolv av smala bräder, enligt arbetsbeskrivning från 1937 på underlag av impregnerade balkar, asfalt gjuten betong.	Ljus ton. Klarlack	Från 1938, slipat och lackat 1988.	-	-	
Sockel	Kvartslist	Klarlack	Från 1938	-	-	
Vägg	Puts på kalkstensvägg	Vit latexfärg	På norra väggen finns otydliga rester av en inskription angående kyrkans historia. Inskriptionen utfördes troligen av And G Wadsten 1772. Årtalet 1765 syns ännu i skrift. Uppgifterna är knappa angående putslagningar och avfärgning/målning. Troligen har sådana åtgärder utförts i samband med arbeten i kyrkorummet. Senast målades väggarna 1988.	-	-	
Tak	Puts på murat kryssvalv	Vit latexfärg	Uppgifterna är knappa angående putslagningar och avfärgning/målning. Troligen har sådana åtgärder utförts i samband med arbeten i kyrkorummet. Senast målades väggarna 1988.	-		

Dörrar	Mot kor: Högerhängd bräddörr av grova handhyvlade bräder. Ålderdomlig beslagning	Grå oljefärg. Beslag: svart oljefärg	Sannolikt från 1779, med ursprunglig beslagning.	-	-	
	Mot predikstol: Pardörr med två smala spegeldörrar. Gamla gångjärn.	Grå oljefärg	Sannolikt från 1700-talets andra hälft.	-	-	
	Mot tambur: Vänsterhängd spegeldörr, klädd med liggande panel mot sakristian.	Grå oljefärg	Spegeldörr från omkring 1900, senare (troligen 1938) kompletterad med liggande panel.	Dörrens låsning bör ses över. Den del som sitter i karmen är lös.	II	
Trappa	Trappa av slipad kalksten i muröppning mot söder upp till predikstol. Fem steghöjder. Handledare av målade stålrör på trappans båda sidor.	Svart oljefärg till handledare	Trappan gjordes ny 1978.	-	-	
	Ca 10 cm högt plan av trä framför dörr till tambur tar upp nivåskillnaden mellan rummen.	Grå oljefärg	Från 1938.	-	-	
Fast inredning	Högskåp av trä, för förvaring av bl. a. mässhakar, intill västra väggen. Bänkskåp av trä, för förvaring av bl. a. antependier, intill norra väggen.	Ljust brun bets till högskåp, ljust grön lasyr till bänkskåp	Förstnämnda skåp från 1974, det andra från 1990.	Möjlighet att förvara textilier liggande saknas.	II	

Tambur i sakristia (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Slipade kvadratiska kalkstensplattor på betong.	-	Från 1938.	-	-	
Vägg	Puts på tegel och kalkstensvägg	Vit latexfärg	Från 1938, avfärgat senast 1988.	-	-	
Tak	Reveteringsputs	Vit latexfärg	Från 1938, avfärgat senast 1988.	-	-	
Dörrar	Mot WC: Högerhängd bräddörr. Beklädnad av profilerad liggande panel mot tambur, stående slät panel mot WC.	Grå oljefärg	Från 1938	-		
	Mot källare/pannrum: Vänsterhängd bräddörr. Beklädnad av profilerad liggande panel mot tambur, obehandlad spånskiva mot källare.	Grå oljefärg	Från 1938	Spånskivan bör bytas mot ett mer brändhårdigt material.	II	

WC i sakristia (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Målad betong	Grå, okänd färgtyp	-	Golvets färgskikt är slitet.	III	
Vägg	Puts på tegel och kalkstensvägg	Vit latexfärg	-	-	-	
Tak	Reveteringsputs	Vit latexfärg	-	-	-	
Fast inredning	Toalettstol och handfat i vitt porslin, med tillhörande standardutrustning. Rostfri utslagsvask.	-	Ny inredning insattes 1988.	-	-	

Läktare (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Brädgolv av breda brädor med smidda spikar	Obeh, ev. såpad	Från 1700-talet, troligen från 1768.	-	-	
Sockel	Hög träsockel med profilerad kant	Grågrön oljefärg	-	-	-	
Vägg	Se Långhus och kor					
Taklist	Se Långhus och kor					
Tak	Se Långhus och kor					
Bröstning	Läktarbröstning av trä. Se II.2.4 Kyrkobyggnaden fast inredning					
Fast inredning	Räcke och sittbänkar längs vägg mot söder och västra väggens södra del. Endast räcke längs vägg mot norr och västra väggens norra del.	Grågrön oljefärg	Läktaren är mycket liten, men rymde tidigare ännu fler.	-	-	

Tornvåningar 1-4, enligt Boströms beteckningar (Boström s. 31-57) (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Kulturhistoriska kommentarer ges här i mycket begränsad omfattning då våningsplan för våningsplan beskrivs ingående i Ragnhild Boströms bok om Vickleby kyrka.

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Kalksten, sand och bruk	-	Medeltida med mycket höga kulturhistoriska värden.	-	-	
	Brädgolv	-	Ett par nya trägolv tillkom 1980.	-	-	
Vägg	Kalksten	-	Medeltida murverk med mycket höga kulturhistoriska värden	-	-	
Tak	Tunnvalv av kalksten	-	Medeltida murverk med mycket höga kulturhistoriska värden.	-	-	
	Undersida av brädgolv resp. torntak	-		-	-	
Trappor	Kalksten	-	Medeltida, men med senare gjorda lagningar. Mycket högt kulturhistoriskt värde.	-	-	
	Trä	-	Äldre trappor har reparerats och kompletterats 1980.		-	
Övrigt	I tornet finns, förutom de olika tornplanen, flera mer eller mindre murade separata utrymmen, ”celler”. På första tornplan finns ett avskilt förråd med väggar och tak av trä.	-	De olika utrymmena visar hur tornet genom tiderna rymt en mängd olika funktioner.			

Lanternin, uppförd 1818 (se cd med dokumentationsbilder under flik 15)

Byggnadsdel	Konstruktion och material	Färg: kulör och material	Kulturhistorisk kommentar	Brister/skador	Prioritet	Åtgärdat: datum och signatur
Golv	Brädgolv av smala bräder	-	Möjligen från 1925.	-	-	
Väggar	Stående panel (insida av ytterväggens panel)	-	Troligen från 1950-talet., luckor gjordes nya 1998.	-	-	
Tak	Träpanel (insida av yttertaket svall)	-	Från 1950-talet.	-	-	
Klockkonstruktion	Träkonstruktion av grova balkar.	-	Ursprunglig från 1818.			

II.2.3 Kyrkobyggnaden installationer

El och tele

Kyrkan försågs med el 1947. Ritningar till installationen upprättades av Södra Sveriges Ångpanneförening. Ritningarna finns bevarade i församlingsarkivet i Mörbylånga, samt i ATA (ritn. V83/5). Av planritningen framgår bland annat att huvudledningen för inkommande el anslöts vid tornets södra sida, och att ledningen kom från väster. Inkommande el ansluter idag något längre åt öster på kyrkans södra sida. Anslutningen förnyades i samband med 1998 års utvändiga fasadarbeten. Ledningen fortsätter lodrätt upp längs fasaden och går in i kyrkan vid gesimsen. Här sitter en ljuskänslig sensor som styr utomhusbelysningen. Vid kyrkans sydöstra hörn finns utgående el, till utomhusbelysning. Ledningen vid det sydöstra hörnet fortsätter över till östra sidan av landsvägen, till parkering och förråd.

Huvudcentralen är placerad i tornrummet i våningen över vapenhuset. En mindre elcentral finns uppe i lanterninen.

De äldsta elinstallationerna från 1940-talet har kompletterats vid senare tillfällen, i samband med renoveringsarbeten. Jordfelsbrytare installerades omkring 2002. Vissa av de ursprungliga installationerna och ledningarna finns emellertid kvar, se nedan under Brister/skador.

I sakristians tambur finns strömbrytare för sakristians, kyrkorummets och vapenhusets belysning. Korets lampor, och kyrkorummets tre ljuskronor kan regleras med dimmer. Kyrkorummets ljuskronor och övriga belysningsarmaturer beskrivs vidare under II.2.4 Kyrkobyggnaden fast inredning, Belysning.

Elrevision utförs vart fjärde år genom avtal med Elektrisk byrå AB i Kalmar. Den senaste besiktningen utfördes i maj 2005, se nedan under Brister/skador.

Service utförs normalt av Mörbylånga Elservice AB.

Telefonuttag finns i sakristian. Det är dock inte inkopplat.

Brister/skador

Den kunskap som idag finns hos kyrkans vaktmästare om var de utvändiga elledningarna är nergrävda bör dokumenteras på ritning. (Prioritet II)

Vid den senaste elrevisionen 2005 anmärktes på den tygomspunna kabel som utgår från elcentralen och löper över långhusvinden till kyrkorummets armaturer. Kabeln utgör en brandfara och bör bytas. (Prioritet II) I samband med bytet bör vindsutrymmet förses med fast installerade belysningsarmaturer. (Prioritet II)

Placeringen av strömbrytarna till kyrkorummets och vapenhusets belysning i sakristians tambur är opraktisk. Möjligheten att förändra installationen så att det är möjligt att styra kyrkorummets belysning från en plats långt bak i kyrkorummet bör utredas. (Prioritet III) Vapenhusets belysning bör kunna tändas från vapenhuset. Alternativt bör vapenhusets belysning styras så att armaturen alltid är tänd när kyrkan är öppen. (Prioritet II) Med nuvarande utförande tvingas besökare ofta treva i mörker fram till långhusets dörr.

Belysningsarmaturen över läktarorgelns spelbord är infäst i långhusets tak från 1700-talet. Infästningen bör flyttas till orgelhuset. (Prioritet II)

Sladden till elslutblecket i vapenhusets ytterdörr har delvis lossnat. Dragningen på den södra väggen är också onödigt iögonfallande. Installationen bör göras om med en mer diskret placering. (Prioritet II)

Vatten och avlopp

Kyrkan fick kommunalt vatten och avlopp 1964, när ett toaletterum inreddes i sakristians tillbyggnad (från 1938) mot väster. Varmvattenberedare installerades 1980. Samtidigt fick rummet en utslagsvask. Enligt handlingarna från kyrkans invändiga renovering 1988 byttes toalettstol, handfat och utslagsvask i samband med renoveringen.

Varmvattenberedaren, som är placerad över toalettstolen på den södra väggen, är av fabrikat Metro, 60 liter med effekten 3000 W. Varmvattenberedaren är tillverkad 1978.

Från toaletterummen finns ett rör med kallvatten ner till pannrummet i sakristians källare.

Vatten- och avloppsledningarnas dragning från sakristian mot väster finns redovisad på en odaterad ritningskopia i församlingsarkivet i Mörbylånga. Det läge som redovisas på ritningen överensstämmer med muntliga uppgifter från vaktmästare Ingemar Petersson. Ledningarna löper under gångvägen längs kyrkans norra fasad och fortsätter åt väster mellan de gravvårdar som rests efter Arne Olsson och Eva och Birger Bolander.

Vattenmätaren är placerad inne i toaletterummet.

Service utförs normalt av Mörbylånga VVS.

På kyrkogården finns fyra vattenposter, två på norra sidan och två på södra sidan. Vattenposterna installerades omkring 1998.

Brister/skador

Den kunskap som idag finns hos kyrkans vaktmästare om var de utvändiga vatten- och avloppsledningarna är nergrävda bör dokumenteras på ritning. (Prioritet II)

Värme och klimat

År 1938 installerades en lågtrycksångpanna under sakristian. Från det nyinredda pannrummet drogs rör till radiatorer i sakristia och kyrkorum. Installationerna projekterades och utfördes av Oscar Nilsson & Son Värme och sanitärinstallationer, Kalmar. Ritning finns bevarad på ATA (ritn. V83/4), arbetsbeskrivning i församlingsarkivet. Pannan från 1938 eldades med koks, som lastades in i pannrummet via öppningen mot öster. År 1956 byttes kokspannan mot en oljeeldad panna. Installationen utfördes av Arne Nilsson, Vickleby, enligt handlingar bevarade i församlingsarkivet.

Före 1938 värmdes kyrkan med hjälp av en kamin placerad vid korets södra sida. Kaminen, som var från 1882, syns på fotografier tagna före 1938 års renovering.

Kyrkans nuvarande värmepanna är tillverkad år 1986. Den är av fabrikat PARCA, Norrahammar, typ NL2. Den tillhörande ångturbinen har beteckningen PARCA, 80 kW, och är också från 1986.

Anläggningen regleras från en termostat som är placerad på det norra bänkkvarterets front mot koret, under predikstolen.

Radiatorer finns i långhuset (8 st placerade i nischer under fönstren), i sakristian (1 st mot öster), och på läktaren (2 st). Samtliga radiatorer är av utförandet att döma bevarade från 1938. När värmepannan startas blir radiatorerna mycket varma, omkring 90°C.

Vintertid hålls en grundvärme på omkring 12°C. Inför söndagens gudstjänst höjs termostaten på fredagskvällen till 19-20°C. Temperaturen sänks sedan till grundtemperatur efter tisdagens mässa.

Klimatet i kyrkan kontrolleras både med hjälp av traditionell hygrometer, placerad på insidan av fronten till den norra ”korbänken”, och digitala dataloggrar som mäter och lagrar information om relativ fuktighet och temperatur. Dataloggrar finns monterade i predikstolen och på orgelhusets södra sida.

Luftfuktigheten bör i idealfallet ligga omkring 50 % RH. Medelnivån bör ligga mellan 50 och 70 %. Grundtemperaturen mellan förrättningarna skall styras så att årsvariationen i relativ fuktighet blir så liten som möjligt. Det innebär att grundtemperaturen skall vara lägre på vintern och högre under vår och höst. Skillnaden mellan den relativa fuktigheten på sommaren och vintern bör inte vara mer än 20 %. Tiden med förhöjd temperatur i samband med förrättningar skall hållas så kort som möjligt.

Vid besök i kyrkan 2007-08-31 var den relativa luftfuktigheten i kyrkan omkring 55 % RH och temperaturen 17,5°C. Motsvarande värden utomhus vid samma tillfälle var 59 % RH och 15°C.

Besiktning av kyrkans värmeanläggning utförs årligen av Ångpanneföreningen, Växjö.

Service utförs normalt av Mörbylånga VVS, som också brukar utföra en årlig service av pannans oljebrännare.

I WC finns en elradiator ASEA Skandia.

Brister/skador

De skador som konstateras i Jönköpings läns museums rapport från inventeringen av bemålade inventarier och viss fast inredning, se bilaga, tyder inte på att det finns några allvarliga problem med kyrkans klimat. Det är få inventarier som har spjälkningsskador i ytskiktet. Spjälkningsskador uppkommer ofta som en följd av för låg relativ fuktighet, eller vid allt för stora variationer i den relativa fuktigheten. Låg relativ fuktighet uppstår främst i samband med uppvärmning under kalla vinterdagar. Inga inventarier beskrivs ha mögelangrepp, vilket uppstår när luftfuktigheten är för hög. Däremot beskrivs många ytor som smutsiga och dammiga. Eventuellt är det radiatorernas höga temperatur som ger stora luftrörelser i det höga och smala rummet. Med hänsyn till detta är det extra viktigt att kyrkan städas regelbundet.

Ångpannans höga kapacitet ger möjlighet till intermittent uppvärmning - en snabb temperaturhöjning i samband med förrättningar och lägre grundtemperatur däremellan. Idag utnyttjas dock inte möjligheten fullt ut, främst beroende på personalens arbetstider. Om anläggningen försågs med timer skulle uppvärmningen av kyrkan kunna påbörjas och avslutas i närmre anslutning till de tider då kyrkorummet används. (Prioritet II)

Det är också önskvärt att styrsystemet utformas så att uppvärmningen kan regleras automatiskt med hänsyn till luftfuktigheten i kyrkorummet. (Prioritet III) Styrsystemet bör även möjliggöra inställning av olika temperaturer i sakristia och kyrkorum.

Det är viktigt att dataloggrarnas information om klimatets variationer över året sammanställs och att de slutsatser som kan dras förmedlas till kyrkans personal.

Den traditionella hygrometern framme i koret var vid besöket i kyrkan 2007-08-31 inte kalibrerad. Hygrometern visade ett felaktigt värde, omkring 15 % RH för högt. Eftersom mätningar kontinuerligt utförs med dataloggrar bör hygrometern tas bort. (Prioritet II)

Kyrkorummets radiatorer bör förses med någon typ av skydd så att inte kyrkobesökare går emot och bränner sig. (Prioritet III) Skyddet måste utformas så att värmeförlusterna minimeras.

Radiatorer saknas i vapenhuset. (Prioritet III)

Fastighetsägaren är enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2002:1) skyldig att upprätta ett program för fortlöpande tillsyn av anläggningen. Ett sådant program saknas. (Prioritet II).

Elradiatorn i sakristians WC är rostig och bör bytas ut. (Prioritet II).

Finns det en radiator kvar under sakristians norrfönster? I så fall är radiatorns inbyggd i textilförvaringsskåpet, vilket ger ett olämpligt klimat. Frågan skall kontrolleras.

Ventilation

Vid en högt sittande ventil i ytterväggen mot väster inne på sakristians WC sitter en liten frånluftsfläkt av fabrikat ASEA Skandia. Fläkten startar när rummets belysning tänds. I övrigt saknas mekanisk ventilation av kyrkan.

Ljud

Kyrkan är försedd med hörslingor. Slingförstärkare finns i sakristian. Till anläggningen hör en trådlös mikrofon. Utrustningen är troligen från 1988, då församlingen enligt handlingar bevarade i församlingens arkiv i Mörbylånga tog in anbud på installation av ljudanläggning från LIC Hörselteknisk avdelning.

På orgeln finns en förstärkare och högtalare för återgivning av kyrkklockornas ljud. En mikrofon är placerad uppe i lanterninen.

Vid sidan om hörslingor med tillhörande utrustning och förstärkningen av kyrkklockorna finns ingen fast ljudanläggning. Vid behov används en portabel anläggning, med mikrofoner, mixerbord och högtalare.

Service utförs normalt av Görans TV-Service i Borgholm.

Brister/skador

Hörslingorna fungerar inte helt tillfredställande. Det finns planer på att byta ut hörslingan och att eventuellt samtidigt utöka ljudanläggningen. (Prioritet II)

Klockringning och lucköppning

År 1942 installerades en mekanisk trampmaskin för klockringning i tornets första våning. Installatör var M & E Ohlssons Klockgjuteri och Armaturfabrik, I Ystad. Maskinen finns fortfarande kvar men används inte sedan 1990, då en ny elektrisk utrustning för klockringning och lucköppning installerades av Klockmontage, Verkstad & Gjuteri, Hammenhög.

Central för klockringning och lucköppning är placerad i torntrappan, på norra sidan innanför dörren från långhuset. Ringningen styrs via klockautomatik, men kan även regleras manuellt.

Av lanterninens fyra luckor öppnas två, de mot norr och söder, vid klockringning. Armar och elmotorer till lucköppning ser nya ut och är troligen från 1998, då kyrkan renoverades utvändigt. Motorerna till lucköppningen är av fabrikat BEVI, Blomstermåla, 0,37 kW, typ SKG71-4B. Även elmotorerna till klockringningen ser ut att vara från kyrkans senaste renovering. De har installerats av Klockmontage, Klockgjuteriet, Hammerhög.

Funktionen av klockringning och lucköppning kontrolleras årligen genom avtal med Skånska klockgjuteriet, Hammerhög. Inspektioner på Öland utförs av Per Johansson och Göran Malmström.

Åskskydd

Åskledare är monterade på torn, långhus och sakristia. Det finns två nedledare mot söder och två mot norr. Vilket år kyrkan för första gången försågs med åskskydd är inte känt. Troligen var det i samband med 1952 eller 1962 års utvändiga arbeten.

Anläggningen har troligen setts över i samband med kyrkans utvändiga renoveringar 1978 och 1998, även om åtgärden inte nämns i de arbetsbeskrivningar som upprättades. Av byggmötesprotokoll från 1998 års renovering framgår att en eller flera nedledare flyttats.

Åskskyddet kontrolleras i samband med revisionsbesiktningen av kyrkans övriga elanläggning vart fjärde år, se El och tele.

Brister/skador

Nedledaren i kyrkans sydöstra hörn löper parallellt med en elkabel. Kan denna placering medföra en risk?

Brandlarm och brandskydd

Kyrkan saknar brandlarmanläggning.

Handbrandsläckare finns monterade intill långhusets utgång i väster och i sakristians sydvästra hörn.

Vägledande efterlysande skyltar är monterade över långhusets utgångar mot väster, söder och norr. Av dessa utgångar leder södra entrén direkt ut till det fria, medan utrymning mot väster och norr sker via vapenhus respektive sakristia. I sakristian finns vägledande efterlysande skylt över utgången mot väster.

I kyrkorummet får man ta in 120 personer. Vid tillfällen då kyrkan har så många besökare är utgångarna bemannade.

Från 2005 har myndigheternas rutiner för brandskydd förändrats. Räddningstjänstens brandsyn har upphört och ansvaret för brandskydd ligger genom egenkontroller tydligare på fastighetsägare och verksamhetsutövare. Rutiner för brandskyddsarbetet skall utarbetas. Skriftlig redogörelse för brandskyddet skall upprättas och skickas in till kommunen. Arbetet pågår inom församlingen och beräknas slutföras under 2007.

Årlig tillsyn av brandsläckare mm utförs genom avtal med Brandab Skydd & Säkerhet i Kalmar.

Brister/skador

De yttre portbladen till utrymningsvägen mot söder är mycket svåra att öppna. Eftersom denna utrymningsväg är den enda som leder direkt ut och dessutom är den enda utan stora nivåskillnader är det mycket viktigt att dörren lätt kan öppnas. (Prioritet I).

Tillgänglighet

Kyrkan är tillgänglig för rörelsehandikappade och rullstolsbundna via entrén från söder. Gången från kyrkogårdens ingång i öster är hårdgjord fram till entrén. Markytan framför entrén är nästan helt horisontell. Golvnivån i vindfånget innanför porten ligger omkring 10 cm över marknivån framför entrén. Mellan vindfånget och långhuset finns en nivåskillnad på ca 5 cm. De nämnda nivåskillnaderna tas upp av låga träramper. Ramperna är inte fast monterade.

Som anges under rubriken Ljud ovan är kyrkorummet försett med hörslina.

Brister/skador

Markytan utanför kyrkogårdens östra entré är belagd med grus. Ytan bör hårdgöras, helst genom beläggning med kalksten i samma utförande som gångarna inom kyrkogården. (Prioritet II)

Den parkering som idag finns mitt emot kyrkogårdens entré på östra sidan om landsvägen kommer eventuellt att tas bort av Vägverket, enligt uppgift från vaktmästare Ingemar Pettersson. Kyrkans nya parkering, också placerad öster om landsvägen, ligger nedanför en slänt. Gången från den nya parkeringen är lång och har en relativt kraftig lutning. Denna parkering skulle vara värdefull att bevara den äldre parkeringen, vilken ligger i nivå med vägen, som handikapparkering. (Prioritet II)

Korets golvnivå ligger omkring 40 cm över golvet i mittgången. Innan kyrkans renovering 1938 hade långhus och kor enhetlig golvnivå. Vid en framtida invändig renovering bör det vara möjligt att åter sänka korets golv. (Prioritet III)

HWC saknas. Idag finns endast en liten toalett i sakristian. Rörelsehindrade kyrkbesökare är i första hand hänvisade till den handikappanpassande WC som finns i församlingshemmet. Frågan om inredning av HWC i kyrkan är svårlöst med hänsyn till kyrkans små mått och höga kulturhistoriska värde. På sikt skulle problemet eventuellt kunna lösas genom att uppföra en fristående byggnad i kyrkans närhet. (Prioritet III)

Kyrkorummet är generellt sett trångt och det är ont om plats för uppställning av rullstolar. Frågan bör utredas (Prioritet II) och beaktas vid nästa invändiga renovering av kyrkan.

Inbrotts- och stöldskydd

Kyrkans inbrotts- och stöldskydd beskrivs i en separat bilaga, ej bifogad.

II.2.4 Kyrkobyggnaden fast inredning

(Lösa inventarier redovisas under II.2.5.)

Kyrkans fasta (och lösa) inventarier av trä besiktigades av konservator Anna Billing-Wetterlundh, Jönköpings länsmuseum 2002. Resultatet av besiktningen finns redovisad i rapporten "Inventeringsprotokoll för Vickleby kyrka" daterad 2002-05-20. Rapporten innehåller såväl en allmän bedömning av inredningens (och föremålens) tillstånd, klimat- och förvaringsförhållanden, som en objektsvis redovisning av skador eller andra problem. Analysen föreslår också en handlingsplan för åtgärder och rekommendationer för förebyggande skyddsarbeten. Rapporten bifogas i sin helhet, se bilageförteckning.

De fasta inventarier som undersöktes var orgelfasad, bänkdörrar, altarmattning med altarmålning, predikstol samt tak med taklist. Överlag bedömdes inventarierna vara i god kondition. Endast för lyran på orgelhuset ansågs konserveringsbehoven akuta. För altarmattningen och predikstolen bedömdes konserveringsarbeten nödvändiga inom en period av 5-7 år (således senast 2009).

Orgeln, som instrument, behandlas i den inventering av Södra Ölands Kyrkliga Samfällighets kyrkors orglar som utfördes av Börje Tornborg år 2004. Inventeringens uppgifter avseende Vickleby kyrka bifogas, se bilageförteckning. Orgelns tekniska skick bedömdes år 2005 av Anders Sällström vid Mårtenssons Orgelfabrik AB. I denna noteras att orgeln är relativt ny och att åtgärder bör inskränkas till mindre justeringar samt att det framkommit önskemål om förändring av intonation på någon stämma.

Nedan behandlas delar av kyrkans fasta inredning. En del av objekten finns även beskrivna i Jönköpings läns museums inventeringsrapport.

Orgelfasad med orgelverk

Orgelfasaden ritades till kyrkans äldsta orgel 1875-76 av F R Ekberg vid Överintendents-ämbetet och följer i stort det förslag till orgelhus som insänts av C A Johansson från Broatorp, vilken också byggde den första orgeln. Den första orgeln om- och tillbyggdes 1948 av O Hammarbergs Orgelbyggeri, Göteborg. År 1997 ersattes denna med en ny enmanualig orgel byggd av Nils-Olof Bergenblad, Nye Orgelbyggesri AB. Orgelfasaden har fem pipfält; i mitten ett rundbågigt omgivet av två smala och två bredare fält. I rundbågens svicklar sitter två skulpterade keruber. Mittpartiet kröns av en förgylld lyra som förutom övriga förgyllda listverk bidrar till utsmyckningen. Orgelhuset målades 1997 i grått och beige, dessförinnan var det målat brunt.

Brister/skador

Lyran på orgelhuset bedömdes 2002 ha akuta konserveringsbehov.

Altarmattning med altartavla

Altarmattningen utfördes 1809 av spegelfabrikören Anders Högström (från 1810 bosatt i Vickleby). Mattningen består av två korintiska kolonner som bär upp ett slags vågrätt arkitrav i två sektioner, varav den nedre pryds av en skuren, ranka som är virad kring en tunn list, allt förgyllt. På arkitravens övre del vilar Guds Lamm, vitmålat, på en bok med röda pärmor och de sju förgyllda inseglen. Bakom lammet finns en genombruten, förgylld strålsol. Kolonnerna är marmorerade i grå toner och har förgyllda baser och kapitäl.

Altaromfattningens kolonner var från början marmorerade men målades vid 1800-talets mitt vita för att åter marmoreras vid 1930-talets renovering.

Altartavlan, som framställer en Golgatascen, målades ursprungligen av Anders Colleur och Anders Björkman 1714 och bestod då enbart av de tre mittersta lodräta bräderna, vilka ingick i en altaruppsats av okänt utseende. År 1721 utfördes åter arbeten på altartavlan, troligen var det ramverket som målades, av mästern Salomon Eek med gesäll. År 1768 renoverades tavlan av And G Wadsten. Ett större arbete utfördes 1780-81 då tavlan förstörades, men en bräda upptill och två nedtill, och målades av Johan Lundgren Olofsson. Kyrkans nya stora kor krävde en större altartavla. Ytterligare renovering/förändring genomgick troligen tavlan i samband med att ny omfattning tillkom 1809. Åren 1856 till 1938 var altartavlan täckt av en annan altartavla som numera hänger på södra långhusväggen (se under lösa inventarier). Altartavlan med omfattning konserverades senast 1988.

Bänkinredning

Bänkinredningen är indelad i tre slutna kvarter, ett i norr och två i söder, utan sidogångar. Själva bänkarna och de flesta av skärmarna gjordes nya 1938 medan bänkdörrarna är äldre, merparten från 1768, men kompletterade vid ombyggnaden 1778-79 (av mästern Aspelund i Stora Frö). Stommen till fronterna mot koret ser ut att vara från 1760- eller 70-talet, liksom ryggen till det bakre södra bänkkvarterets sista rad. I öster har två bänkar plockats bort i vardera det norra och det södra kvarteret under 1900-talet. I väster gick ursprungligen bänkarna ända in i vapenhuset, ett förhållande som förändrades en bit in på 1800-talet. Ännu efter 1938 års renovering gick bänkarna i norr ända bak till tornväggen, ett utförande som numera är förändrat. När nya koret stod klart 1778-79 fanns där korbänkar, dels på var sida om altaret, avsedda för prästen (söder) och klockaren (norr), dels längs med södra respektive norra korväggen. Dessa senare bänkar var menade för socknens ståndpersoner, men togs troligen bort vid 1938 års renovering. Bänkarna närmast altaret förändrades troligen samma år genom att sittbänkarna togs bort, medan skärmar och dörrar behölls. Bänkinredningen har en traditionell utformning. Bänkdörrarna består av enkla ramverk med rektangulär fyllning. Ramverket och skärmar är målade i grått och speglarnas kvartslistomfattning går i terrakottatön. Själva speglarna är marmoreringsmålade på ett ovanligt sätt som påminner om bubblor eller blåsor i vatten. Färgsättningen går i grått och blått. Marmoreringen skrapades delvis fram vid renoveringen 1958 och återskapades av konstnären Artur Percy. Den ursprungliga marmoreringen skapades troligen av And G Wadsten 1768. Bänkdörrarna konserverades 1988 och övrig bänkinredning målades.

På läktaren finns också några få enkla bänkar bevarade. I vapenhuset finns två enkla långbänkar.

Brister/skador

Det finns relativt stora ytor med bortfall av färg på bakstycket till det bakre södra bänkkvarterets sista rad i väster. Färg har också fallit bort på en av norra bänkkvarterets gavlar, mitt emot den södra entrén. Vidare har färg och spackel fallit bort i skarvarna mellan bräderna till bänkinredningens fronter mot koret. De nämnda skadorna är iögonfallande och bör bättringsmålas. (Prioritet III)

Bänkdörrarna till de främsta bänkraderna, närmast koret, i både norr och söder är svåra att stänga. Dörrarna bör justeras av snickare. (Prioritet III)

Läktarbröstning

Läktarbarriären är troligen byggd av snickaren Wahlberg 1764 och målades 1768 med olika bibelspråk. Barriären är rak och indelas symmetriskt i spegelfält av olika storlek, det största i mitten. Läktarbarriären åtgärdades aldrig vid 1938 års renovering utan fick vänta till 1958 då Artur Percy färgsätte den i grått med blå speglar och gula ramlistor. På 1800-talet övermålades barriären i ljusa toner. Vid 1988 års renovering målades läktarbarriären blå med röda accenter samt med ny marmorering i speglarna. Denna marmorering är lik den som finns på korbänkarnas dörrar.

Altarring

Altarringen är till stora delar från 1768-70, tillverkad för kyrkans gamla kor. När koret byggdes nytt 1778-79 utökades altardisken av mästern Aspelund och fick dagens form vilket också syns tydligt på N I Löfgrens teckning från 1818. År 1868 försågs knäfallet med en dyna och den öppningsbara delen som prästen nyttjar för att nå altaret vidgades.

Altare

Altaret tillverkades 1778 av mästern Aspelund och är av trä med bukiga sidor.

Predikstol

Predikstolen tillkom 1763 och är till största del utförd av den kände skulptören Jonas Berggren som en gåva till kyrkan av lantmätaren Henrik Reinius. När långhuset förlängdes med nytt kor 1778-79 om- och tillbyggdes predikstolen för att passa i en förändrad placering. Korgen och ljudtaket förstörades då med två nya sidor mot väggen till, vilka utfördes av snickaren Clas Wahlberg och målades av Johan Lundgren Olofsson. Både korg och ljudtak har en osymmetrisk sju-sidig plan. Korgen pryds av olika rokokornament som indelar ytan i flera fält. I två av fälten framställs bibliska scener; Jesus i Gethsemane och Uppståndelsen. Bokbrädan på korgens mitt bärs upp av en skulpterad kerub. Ljudtaket är också rikt dekorerat och kröns av en skulptur föreställande den Segrande Kristus med korsfana i handen. Från 1904 till 1938 var denna skulptur utbytt mot en gipsfigur, en gipskopia av Torvaldsens Kristus. Predikstolen målades vit på 1800-talet men återfick sin mättade färgskala i mestadels grått till blått och guld 1938. Konservering utfördes senast 1988.

Dopfont

Dopfonten som består av cuppa och fot av sandsten har daterats till 1200-1250 och till sin typ bedömts vara en föregångare till de gotländska paradisfontarna. Den cylindriska cuppan med rak sida är indelad i sju fält, dekorerades med bågformade arkader som omfattar djurbilder, bl a lejon, men ornamentiken är svårtydd. Spår finns av fyra borthuggna huvuden på foten. Både cuppa och fot är svårt eroderade efter att under tiden 1779-1938 ha fungerat som prydnad på kyrkans tak. Konservering utfördes av Sven Wahlgren 1938.

Belysning

Kyrkorummet belyses av tre större mässingskronor, med vardera två kransar, med placering över mittgången samt två mindre kronor i koret. De två första ljuskronorna i mittgången (österifrån räknat) är från 1700-talet medan den tredje inköptes 1834. Ljuskronorna i koret är troligen tillkomna i samband med 1988 års renovering. På läktaren hänger två enkla ljuskronor från 1940-talet. Längs med kyrkorummet väggar sitter ett stort antal mässingsljusplåtar från 1700-talet. I vapenhuset finns en takarmatur av blyinfattat glas. I sakristian hänger en takarmatur av empirityp.

Se även II.2.3 Kyrkobyggnaden installationer, El och tele.

Gravhällar

I kyrkan finns bara två gravhällar bevarade. Vid ombyggnaden 1778 togs de gamla stenarna ut och lades på kyrkogården varifrån de spridits i socknen. De två bevarade hällarna ligger i vapenhusets golv, båda har daterats till medeltid.

Klockor

I lanterninen hänger två klockor. Lillklockan är daterad till sent 1300-tal eller 1400-tal och är endast dekorerad med två rundstavar kring halsen. Storklockan, gjuten i Stockholm 1744, är rikt dekorerad med akanturbårder och keruber samt porträtt av Fredrik I och Karl XII. För information om fullständig inskription hänvisas till R Boströms bok om Vickleby kyrka.

Textilförvaring

Textilförvaringen är anordnad i sakristian i två separata skåp. Det ena skåpet inrymmer mestadels antependier som hänger på stavar. I det andra förvaras bl a mässhakar, hängande.

Brister/skador

Textilierna hänger trångt, skåpen är inte anpassade efter textiliernas mått och liggande förvaring saknas helt. Förvaringsmöjligheterna bör förbättras. (Prioritet II)

II.2.5 Kyrkobyggnaden lösa inventarier

Kyrkans lösa (och fast) inventarier av trä besiktigades av konservator Anna Billing-Wetterlundh, Jönköpings länsmuseum 2002. Resultatet av besiktningen finns redovisad i rapporten "Inventeringsprotokoll för Vickleby kyrka" daterad 2002-05-20. Rapporten innehåller såväl en allmän bedömning av inredningens (och föremålens) tillstånd, klimat- och förvaringsförhållanden, som en objektsvis redovisning av skador eller andra problem. Analysen föreslår också en handlingsplan för åtgärder och rekommendationer för förebyggande skyddsarbeten. Rapporten bifogas i sin helhet, se bilageförteckning.

Församlingen har en inventarieförteckning som är under uppdatering (2007), ett arbete som utförs av antikvarie Monika Rasch.

Kyrkan har en fin samling textilier som bl a innehåller en mässhake designad av Arthur Percy 1944. Samlingen besiktigades av textilkonservator Lena Hassel, Kalmar läns museum, 2005 varefter ett åtgärdsprogram upprättades.

Brister/skador

I inventeringsrapporten från Jönköpings länsmuseum besiktigades följande lösa inventarier: altarmålning (Kristus på korset), nummertavlor, krucifix, timglas, votivskepp och minnestavla. Samtliga föremål ansågs överlag vara i gott skick. För altarmålningen, nummertavlorna och krucifixet bedömdes att konservatorsinsatser bör utföras inom 5-7 år (således senast 2009). På nummertavlorna konstaterades troligt aktivt trämaskangrepp. Angreppen bör hållas under uppsikt. Även övriga kyrkan bör kontinuerligt besiktigas för att snabbt avslöja skadedjursangrepp. Konservatorerna påpekade också att monteringen av inramade kalkdukar i sakristian bör ses över av textilkonservator.

II.3 ÖVERGRIPANDE KULTURHISTORISK BEDÖMNING FÖR KYRKOMILJÖ OCH KYRKA

Kulturhistorisk bedömning för kyrkogården finns i separat kyrkogårdsrapport, se Beskrivande del II B.

II.3.1 Generella värden

Som alla andra kyrkobyggnader uppförda före utgången av år 1939 skyddas Vickleby kyrka genom Kulturminneslagen (SFS 1988:950). Lagskyddet är ett uttryck för att dessa kyrkor anses ha ett högt kulturhistoriskt värde. Det är inte enbart kvalitativa, estetiska eller historiska egenskaper som tillmäts värde, utan också symboliska, icke-materiella. Varje kyrka utgör ett lokalt kulturarv och är ofta bland de äldsta byggnaderna i socknen. Kyrkorna har generella värden, d v s sådana som är gemensamma för alla kyrkor. I skriften ”Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning av kyrkor”, utgiven av Riksantikvarieämbetet, ges exempel på sådana värden och karaktärsdrag; kyrkan och kyrkomiljön är karaktärsskapande för bygden, ett landmärke och en orienteringspunkt i landskapet. Den är en symbol för trygghet, kontinuitet och förankring i tillvaron. Det lagliga skyddet omfattar kyrkobyggnadens exteriör och interiör, dess inventarier samt kyrkogården med dess byggnader och fasta anordningar. (Se även under flik 13, Lagar och förordningar)

II.3.2 Allmän bakgrund

På Öland är samspelet mycket tydligt mellan naturlandskapets förutsättningar och bebyggelsens lokalisering. Detta gäller också kyrkornas placering i landskapet. Under medeltiden anknöts kyrkorna geografiskt till tidigare maktstrukturer. Byarna växte upp nära kyrkorna. Placeringen av byar och kyrkor längs med landborgarna i öster och väster är typisk för landskapet.

Det öländska kyrkobeståndet består av en betydligt högre andel ombyggda medeltidskyrkor än vad som är fallet för fastlandet. Dessa medeltida sockenkyrkor var i huvudsak uppförda på 1100-talet som enkla absidkyrkor, men byggdes ofta om under 1200-talets orostider och befästes. Under de följande seklernas krig kom kyrkorna i många fall att användas som skydd för befolkningen. Kriget som drabbade ölänningarna och deras kyrkor hårt ända fram till 1700-talet var en viktig orsak till att det gick långsamt med återuppbyggnad och att underhållet ofta fick stå tillbaka för återanskaffning av nödvändiga inventarier. Vid 1700-talets mitt var kyrkobeståndet i princip oförändrat sedan medeltiden och utgjordes av en brokig samling kombinerade kyrkor och sockenbefästningar vilka också användes som magasin. Att anpassa dessa trånga och dåligt underhållna byggnader för de växande församlingarnas behov var en svår uppgift.

Kyrkorna på Öland har formats av öns relativa fattigdom och isolering, vilket sannolikt har bidragit till att ge lokala självständiga och uppfinningsrika byggmästare utrymme att återanvända och ta tillvara så mycket som möjligt av de äldre kyrkorna. Denna sparsamhet har lett till att proportionsförhållandena vanligen är långt ifrån den klassiska harmoni som förordades av Överintendentensämbetet från 1700-talets mitt och ca 100 år framåt i tiden. Tornen är ofta kraftiga i förhållande till långhuset, lanterninerna något överdimensionerade, fönstren på tornen gärna små, få och oregelbundet placerade. Närmast de nyklassicistiska idealen kommer de kyrkor på ön som nybyggdes på 1820-talet och framåt.

Från början till mitten av 1800-talet ledde de stabilare politiska och ekonomiska förhållandena tillsammans med en stadigt växande folkmängd till ökad kyrkobyggnadsverksamhet på Öland, liksom i landet i övrigt. På Öland kom dock om- och tillbyggnader att vara vanligare än hel nybyggnad. Genom en kunglig förordning 1759 hade byggande av klockstaplar av trä förbjudits på det träfattiga Öland. De medeltida tornen påbyggdes därför med bastanta lanterniner i klassicistisk stil för att härbärgera kyrkklockorna.

II.3.3 Kyrkomiljön och kyrkan med fast inredning och inventarier

Vickleby kyrka vilar på öns västra landborg och ligger med vid utblick över både det karga alvaret i öster och det uppodlade landskapet i väster. Kyrkornas placering längs med landborgskantens vägnät och radbymiljöer är typisk för ön och Vickleby kyrka utgör ett tydligt exempel på detta. Tillsammans skapar Algutsrum, Torslunda, Vickleby och Resmo kyrkor ett pärlband av kyrkor längs med västra landborgen. Vickleby kyrka omges av en välbevarad kyrkomiljö till vilken kyrkogården, bårhuset, prästgården och den gamla skolbyggnaden hör. Prästgården väster om kyrkan utgör en välbevarad gårdsmiljö. Längs med bygatan finns en blandad gårds- och malmbebyggelse som bidrar till kulturmiljöns sammantagna höga kulturhistoriska intresse. Byn ingår i det av UNESCO utnämnda världsarvsområdet som går under beteckningen ”Södra Ölands odlingslandskap”.

Kyrkogården har använts sedan medeltiden och omges enligt öländsk tradition av en kallmurad kalkstenmur. Här finns också en uppvuxen trädkrans som tillsammans med flera vackra solitärträd bidrar till den lummiga karaktären. Såväl murar, kvarvarande äldre vårdar som trädkrans utgör väsentliga delar för upplevelsen av kyrkogården.

Vickleby kyrka tillhör den lilla grupp av kyrkor på Öland som är helt eller till största delen bevarade sedan medeltiden. De övriga är Egby, Resmo, Gärdslösa, Ventlinge, Ås och Källa gamla kyrka. Vickleby kyrkas äldsta historia har genom åren varit föremål för flera undersökningar. Kyrkohistorikern Ragnhild Boström har haft möjlighet att studera kyrkan ingående under ett par större renoveringsprojekt och har författat boken om Vickleby kyrka inom projektet ”Sveriges kyrkor”. Under ledning av Torbjörn Sjögren, Kalmar läns museum, gjordes så sent som 1998 en murverksdokumentation som delvis förändrade den tidigare bilden av medeltidskyrkan. Även Ragnhild Boström gjorde efter detta revideringar av kyrkans historik genom ett par tidningsartiklar. Troligen fogades nuvarande torn till ett långhus av trä under slutet av 1100-talet. Långhuset av sten byggdes på 1200-talet. Både långhus och torn står på helt egna grunder. Att tornet är äldre än långhuset hör inte till vanligheterna på Öland, utan förhållandena har oftast ansetts vara tvärtom. Förutom Vickleby har tornet bedömts vara äldre än långhuset bara i Högby och Källa gamla kyrka (tornet nu rivet) samt möjligen i Torslunda. Länge trodde man att Vickleby kyrkas långhus hade två byggnadsfaser under medeltiden, men 1998 kunde konstateras att det medeltida långhuset byggdes i en etapp. Den medeltida kyrkan bestod av tornet med brant tälttak, ett långhus som var lika brett som tornet, ett kor som var något smalare och lägre än långhuset samt ett en halvrund absid i öster. Det var en sockenkyrkotyp som var typisk under romantiken, den tidiga medeltiden. Fönstren var få och högt sittande och i tornet fanns större och mindre öppningar. Ingången i tornet togs troligen upp under det sena 1200-talet eller 1300-talet och försågs med en kalkstensportal med tydliga gotiska stildrag.

Få förändringar är kända under de närmast följande århundradena, men år 1677 ska kyrkan ha drabbats av danskarnas härjningar. Från 1700-talet finns många förändringarna av kyrkan

dokumenterade. En större läktare byggdes i kyrkorummet, torntrappan byggdes om så att den mynnar i långhuset istället för i tornet, fönstren förstorades sannolikt och samtidigt utökades troligen öppningen mellan torn och långhus. Under 1730-talet renoverades bland annat kyrkans tak och fasader. När Frigelius år 1752 avbildade kyrkan hade den nästan helt och hållet det medeltida utseendet bevarat. År 1759 byggdes kyrkan till med en sakristia i norr. De följande tjugo åren utfördes stora arbeten interiört för att skapa ett kyrkorum mer i tidens smak. En predikstol i rokokostil, utförd av bildhuggaren Jonas Berggren från Målilla, sattes på norra väggen, fönstren vid altaret förstorades och bänkar och läktare målades av provinsialmålaren och eksjösonen A G Wadsten som utförde många arbeten i ölandskyrkorna vid tiden.

Under 1700- talet och 1800-talets början steg folkmängden kraftigt på Öland. Perioden 1760-1860 kunde räkna till 23 nya kyrkor på ön varav 16 behöll sina medeltida torn. Även i Vickleby var kyrkorummets storlek ett problem för en växande sockenbefolkning. Här valde man dock att bara göra en förlängning och behålla merparten av den medeltida kyrkan. Under ledning av stadsmurmästaren Anders Törnberg från Kalmar revs år 1778-79 det medeltida koret och absiden, långhuset förlängdes i öster och ett nytt kor tillkom. Som var vanligt på Öland vid tiden behölls mycket av den gamla inredningen trots ombyggnaden. Bänkinredningen kompletterades bara i utbyggnaden, predikstolen flyttades något och nytt altare byggdes. Väggarna dekorationsmålades med draperimålningar och det nya bräddtaket målades blått med marmorerad list. Målningen utfördes av Johan Lundgren Olofsson som var verksam i bl a Kalmar och Vimmerby vid tiden. När Nils Isak Löfgren tecknade av kyrkans interiör 1818 hade koret fått en altaruppställning i nyklassicistisk stil. Bänkar stod längs korets väggar i öster, norr och söder och hela kyrkorummet var fyllt av bänkinredning. Ända bak i tornets bottenvåning fanns bänkplatser för sockenborna. Samma år fick tornet en fyrsidig lanternin.

Under det sena 1700-talet växte nya stilideal fram för kyrkorna. Man bröt med den medeltida kyrkoarkitekturen och den nyklassicistiska stilen med sina enkla, strama former inspirerade av antiken kom att bli förhärskande ända fram till 1800-talets mitt. Den väl tilltagna, rektangulära salskyrkan med stora ljusinsläpp blev idealtypen – något som var svårt att åstadkomma med den lilla kyrkan i Vickleby. På 1830-talet gjordes dock vissa förändringar som kan ses som eftergifter till den nya stilen. Fönstren förstorades och den medeltida sydportalen ersattes av en ny med klassiskt rusticerad omfattning. Troligen försvann samtidigt draperimålningarna interiört och vapenhus och långhus skiljdes åt med ett dörrparti. År 1856 målades inredningen i kyrkan om i en ljus färgskala, typisk för tiden. Taket målades ljusgrått, fast inredning i vitt, grått och guld. År 1904 var det dags för nästa stora invändiga omdaning. Dekorationsmåleri var nu åter högsta mode, gärna i nygotisk stil, och väggarna dekorerades i grönt mot ljus botten med bl a palmkransar och bibelord. Taket delades in i olika fält av akantusbårder. Idag är i stort sett bara vindfånget vid södra ingången bevarat från 1904 års renovering. År 1938 utfördes en stor invändig renovering under ledning av arkitekt Sven Wranér. Ambitionen var att återställa mycket av det sena 1700-talets känsla i kyrkorummet. Takpanelens och taklistens målning skrapades fram, predikstol och altaruppsats återfick ursprunglig färgsättning. Bänkinredningen byttes ut men bänkdörrarna behölls. Av ekonomiska skäl avbröts arbetena och upptogs inte förrän 1958. Då fick konstnären Arthur Percy i uppdrag att färgsätta bänkdörrar och skärmar efter gamla färgskikt. På bänkdörrarna skrapades en marmorering fram som Percy utgick ifrån. Den ovanliga marmoreringen som påminner om bubblor i vatten finns ännu på bänkdörrarna. År 1988 utfördes den senaste stora invändiga renoveringen. Då utfördes bland annat stora konserveringsarbeten, väggarna målades och läktarbröstningens marmorering tillkom.

Utvändigt skedde inga större förändringar under 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Taket lades om med nytt tegel 1868 och putsarbeten utfördes både på 1870-talet och 1904. År 1925 utfördes större reparationer på tornet och lanterninen och 1932 lades taket om igen. På 1950-talet putsades tornet om och 1978 utfördes en större exteriör renovering med puts- och målningsarbeten. År 1998 putsades stora delar av långhuset om och alla snickerier målades.

Under det sena 1800-talet växte intresset för medeltiden. Många kyrkor uppfördes i nygotiskt stil och medeltida kyrkor stilrestaurerades för att återföras till ett slags ursprung utan hänsyn till senare tiders förändringar. Denna historiesyn kom att kritiseras under de första åren av 1900-talet men intresset för de medeltida kyrkorna fanns kvar. Riksantikvarieämbetet och Vitterhetsakademien startade vid tiden projektet ”Sveriges kyrkor” inom vilket landets gamla kyrkor skulle undersökas och beskrivas. Ölands kyrkor blev tidigt i projektet föremål för uppmärksamhet. År 1918 besökte arkitekten Anders Billow kyrkorna i Algutsrums härad. I Vickleby framtogs nordportalen detta år. På uppdrag av ”Sveriges kyrkor” besöktes kyrkan 1932 av William Anderson som då frilade delar av den medeltida sydportalen. Undersökningarna av den medeltida kyrkan fortsatte på 1950-talet då Ragnhild Boström dokumenterade det frilagda murverket på tornet. Resultatet av detta blev att flera av de igensatta medeltida tornöppningarna efter hand åter har öppnats upp. År 1980, då tornet renoverades invändigt, med säkring av murverk, förbättrade trappor m m, gavs möjlighet för Boström att göra byggnadsarkeologiska undersökningar samt sk dammsugning av kulturlagren. Undersökningen kastade mycket ljus över hur tornet brukats under medeltiden. År 1983 publicerades boken om Vickleby kyrka, skriven av Ragnhild Boström på uppdrag av ”Sveriges kyrkor”.

Vid första anblick ter sig Vickleby kyrka nästan som en nyklassicistisk kyrka, med sin odekorerade fasad, tornets lanternin, den rusticerade portalen i söder och de stora fönsteröppningarna. De små proportionerna förråder den dock, liksom det faktum att långhus och torn är lika breda och att tornet är kraftigt och har många märkliga muröppningar. Tittar man närmare framträder ytterligare byggnadsdetaljer från medeltiden. Tydligast av dessa är portalerna i norr och väster liksom resterna av sydportalen. Vickleby kyrka utgör en blandning av den lilla, medeltida sockenkyrkan och förändringar utförda på 1700- och 1800-talen för att rymma en större befolkning och anpassas till nya stilideal. De medeltida murverken och byggnadsdetaljerna har ett mycket höga kulturhistoriska värden. Portalerna av kalksten och sandsten ger en aning om den konstnärligt kvalitativa produktion som fanns på ön under medeltiden. Tornets många öppningar ger en antydning om att denna byggnadsdel utöver den rent kyrkliga även haft andra funktioner. Från 1700- och 1800-talets förändringar måste särskilt den tidstypiska sydportalen och fönstersättningen lyftas fram tillsammans med bevarade ålderdomliga dörrar med ursprunglig beslagning och den mycket enkla lanterninen. Kyrkan har haft tegeltak åtminstone sedan 1600-talet.

Även interiören präglas av kyrkans två stora byggnadsfaser; medeltiden och det sena 1700-talet. I vapenhuset och kyrkorummets bakre del är det medeltida ursprunget särskilt tydligt. Bakom läktaren möts de tjocka murarna från långhusgavel och torn och besökaren blir varse om de byggnadstekniska kunskaper som krävdes då medeltidskyrkan uppfördes. För den som får möjlighet att besöka tornet med alla dess våningsplan med synliga murar och valvkonstruktioner blir detta förhållande än mer uppenbart. Den medeltida karaktären är en omistlig del av Vickleby kyrkas kulturhistoriska värde. Av inventarier från medeltiden finns endast dopfunten bevarad. Kyrkorummet är långsmalt och litet och har mycket av 1700-talskaraktären bevarad. Till denna hör den slutna bänkinredningen som fyller upp stora delar

av kyrkorummet, trots att bänkar plockats bort både i öster och väster, det plana taket och taklisten med bemålning, predikstolen, korbänkarna samt den lilla läktaren. Altaruppsatsen och orgelfasaden är nyklassicistiska tillägg gjorda under 1800-talet med god anpassning till kyrkorummets små proportioner. Kyrkorummets karaktär är ett resultat av att de tre senaste stora renoveringarna alla haft ambitionen att utgå från 1700-talets kyrkorum och dess färgsättning. På så vis har också hänsyn visats mot flera lokalt och regionalt kända konstnärers verk, såsom Jonas Berggrens predikstol och Wadstens bemålning av taklist och bänkdörrar. Att bänkdörrarna sedan har målats om av kände konstnären Arthur Percy med Wadstens marmorering som utgångspunkt skänker ytterligare en dimension till kyrkorummet. Sakristian är med sitt vackra kryssvalv ett stämningsfullt 1700-talsrum.

Sammanfattningsvis:

- Som så många av kyrkorna på södra Ölands västsida ligger Vickleby kyrka på landsborgskanten.
- Kyrkbyn har medeltida anor. Till kyrkomiljön hör förutom kyrkan och kyrkogården även prästgården, den gamla skolbyggnaden och bårhuset. Viktiga för upplevelsen kyrkomiljön är även kalkstensmurarna och den uppvuxna trädkransen. Den välbevarade äldre bebyggelsen längs med bygatan bidrar till de sammantaget höga kulturvärdena.
- Kyrkan är en av sju kyrkor på Öland som är helt eller till stora delar bevarade från medeltiden. Tornets och stora delar av långhusets murverk är medeltida.
- Exteriört kommer den medeltida karaktären särskilt till uttryck genom kyrkans proportioner, tornets storlek och muröppningar samt portalerna/portaldelarna i norr, söder och väster. Bland förändringarna under 1700- och 1800-talen märks särskilt lanterninen, de stora fönstren och den rusticerade sydportalen.
- Interiört är kyrkorummet till stora delar ett uttryck för 1700-talet och det tidiga 1800-talet med de tongivande inventarierna och färgsättningen. De små måtten vittnar dock om det medeltida ursprunget. I vapenhuset och i tornet övriga plan är den medeltida karaktären rådande.
- Av inventarierna kan särskilt framhållas predikstolen av Jonas Berggren, den nyklassicistiska altaruppsatsen och den medeltida dopfunten.

I.4 KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING (inom parentes använda förkortningar)

Kalmar läns museums topografiska arkiv (KLM)
 Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet (ATA)
 Lantmäteriet
 Församlingens arkiv

Ahlqvist, Abraham, *Ölands historia och beskrifning*, 1827 (tolkad och avskriven av Jan-Åke Jansson, Mörbylånga 2002)

Borg, Raine, *Smålands medeltida dopfuntar Volym II Catalogue raisonné*, Göteborg 2002

Boström, Ragnhild, *De öländska kyrkorna –en översikt I: Kyrkobyggnader 1760-1860 del 2 Småland och Öland*, Stockholm 1993 (SvK)

Boström, Ragnhild, *Vickleby kyrka*, Volym 193 av *Sveriges kyrkor*, Konsthistoriskt Inventarium, Stockholm 1983 (BR)

Erixon, Sigurd (red) *Sveriges Bebyggelse Landsbygden del IV*, Uddevalla 1959

Lindahl Göran, *Högkyrkligt lågkyrkligt frikyrkligt*, Diakonistyrelsens bokförlag 1955

Mörkfors, Gunnel, *Nyklassicistiska kyrkorum: utvecklingen i Östergötland 1760-1860, I: Kyrka i bruk* red. Mörkfors, Olsson, Linköping 1996

Sjöström Ingrid, *Kyrkorna från perioden 1760-1860 –en sammanfattande översikt I: Kyrkobyggnader 1760-1860 del 2 Småland och Öland*, Stockholm 1993 (SvK)

Ullén, Marian. *Öland, landskapets kyrkor*, Riksantikvarieämbetet, Stockholm 2003.

Ullén Marian, *Stiftsindelningen och kyrkobyggandet i Växjö stift 1760-1860 I: Kyrkobyggnader 1760-1860 del 2 Småland och Öland*, Stockholm 1993 (SvK)

Vår hembygd, Öland 2002-2003, Mörbylånga kommun, Gävle 2003

Nationalencyklopedien på Internet

Muntliga uppgifter lämnade av: kyrkvaktmästare Ingemar Pettersson. Uppgifter om invändig skadegörelse i kyrkan 1972 lämnade av Birgitta Johansson, Vickleby.